

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
معاونت آموزشی
کمیته راهبردی آمایش آموزش عالی

بیت و ششمین جلسه آمایش آموزش عالی

۱۶ آبان ماه ۱۳۸۹

گروه نیروی انسانی

گزارش مرحله اول نیازسنجی نیروی انسانی متخصص و سیاستگذاری توسعه آموزش عالی

با تلفیق رویکردهای تقاضای اجتماعی، عرضه آموزش عالی، اقتصاد و بازار کار

نام و نام خانوادگی

دکتر رضا عامری - مدیر کل دفتر نظارت و ارزیابی - رئیس کارگروه

دکتر کمال واعظی - معاون مدیر کل دفتر نظارت و ارزیابی

دکتر حسین سلطانی نژاد - عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس

مهندس محمود تقی خانی - عضو هیات علمی دفتر نظارت و ارزیابی

مهندس رحیم صفری فارفار - عضو هیات علمی دفتر نظارت و ارزیابی

مهندس محمد قائم تاج گردون - عضو هیات علمی دفتر نظارت و ارزیابی

محمد مهدی قره باغی - کارشناس هیات علمی دفتر نظارت و ارزیابی

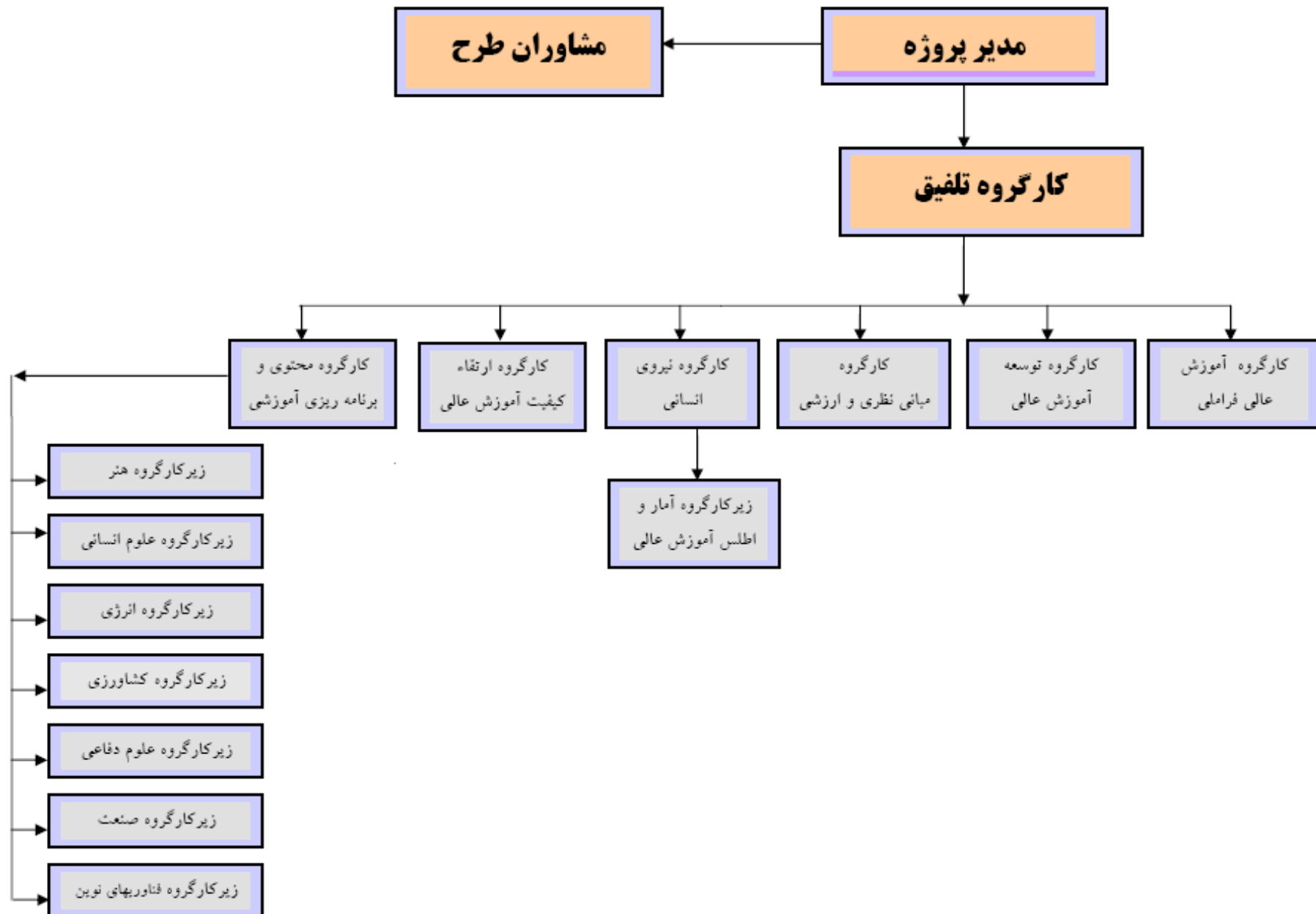
مقدمه:

سند چشم انداز (۱۴۰۴) ، ایران آینده را در جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی تصویر کرده است. یکی از محورهای مورد توجه سند چشم انداز توسعه مبتنی بر دانایی می باشد که پاسخگویی مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی کشور به تقاضاهای اجتماعی، فرهنگی و صنعتی، زمینه سازی برای استقرار جامعه اطلاعاتی، تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی و نوآوری از لوازم و ضروریات توسعه مبتنی بر دانایی است. به این لحاظ بخش آموزش عالی در تحقق توسعه مبتنی بر دانایی دارای نقش کلیدی و محوری است که این هدف را طریق گسترش مرزهای دانش، تربیت نیروی انسانی متخصص، انجام پژوهش‌های بنیادی، کاربردی و توسعه ای و ارائه خدمات علمی و مشاوره ای به انجام می‌رساند. از این حیث نقش و جایگاه بخش آموزش عالی در تحقق اهداف چشم انداز محوری و کلیدی است و این همه ایجاب می کند که بخش از سازوکارهای لازم برای گسترش مرزهای دانش، تربیت و تامین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز و ... برخوردار باشد.

در همین راستا مقام عالی وزارت اهتمام جدی را در جهت ساماندهی آموزش عالی در قالب آمایش آموزش عالی و مبتنی بر پتانسیل تمام دستگاهها، بخشها و استانها را داشته و در پاییز ۱۳۸۸ معاونت آموزشی را مامور مطالعه و اجرای طرح آمایش آموزش عالی نمود.

بعد از ابلاغ مقام عالی وزارت، معاونت آموزشی در یک اقدام سریع شورای راهبردی آمایش آموزش عالی را متشکل از مدیران دفاتر معاونت آموزشی، مجریان طرح تحول آموزش عالی و صاحب نظران برنامه ریزی استراتژیک آموزش عالی را تشکیل داد. بعد از جلسات متعدد صورت گرفته نمودار طرح به صورت زیر مورد تصویب شورای راهبردی آمایش آموزش عالی قرار گرفت:

طرح تدوین برنامه راهبردی آموزش عالی مبتنی بر آمایش

مهمترین و پیچیده‌ترین کارگروه در نمودار فوق کارگروه نیروی انسانی می باشد چرا که تعیین کمیت، کیفیت، دانش مورد نیاز، پیوند نیروی متخصص با پتانسیلها و امکانات محیطی، تغییر شتابان در بازارها، تغییر ذایقه ها و سلیقه ها، متناسب سازی آموزش عالی با نیازها، پتانسیل های استانی، دستگاهی و بخشی چالش های پیش روی این کارگروه می باشد. در اهمیت این کارگروه همین بس که کشور ژاپن بدون منابع زیرزمینی، نفتی و معدنی، به لحاظ داشتن نیروی انسانی متخصص در ردیف کشورهای توسعه یافته و ثروتمند قرار دارد. در صورت تخمین درست نیروی انسانی در تعامل

بین استانها، دستگاهها، کارگروهها و شورای راهبردی و با داشتن منابع و امکانات بی شمار در سطح ملی و استانی نه تنها به هدف چشم انداز خواهیم رسید حتی می توان در سطحی همتر از کشور ژاپن ایستاد.

از دیگر مسائل اساسی کارگروه نیروی انسانی می توان به موارد زیر اشاره نمود:

۱. بیکاری دانش آموختگان و کمبود فرصت های شغلی مناسب برای جذب دانش آموختگان دانشگاهی
۲. عدم توازن بین عرضه و تقاضای نیروی انسانی (کمبود نیروی متخصص در شرایط مازاد عرضه)
۳. وجود دیدگاهها و ذهنیت های مختلف درباره توسعه آموزش عالی
۴. توسعه آموزش عالی مبتنی بر درآمدهای نفتی و عدم توجه به نیازهای کشور
۵. عدم تحول رشته ها و برنامه های درسی با نیازهای جامعه و بازار کار و تحولات دانش و فناوری

۶. عدم تناسب ترکیب دانشجویی در مقاطع مختلف تحصیلی

۷. ترکیب نامناسب و نامتناسب نیروی متخصص در بخش های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۸. مجهز نبودن دانش آموختگان به مهارت های لازم برای ورود به بازار کار داخلی و بین المللی

۹. فقدان پویایی لازم در نظام آموزش عالی در انطباق با تحولات و انتظارات محیطی و جامعه

۱۰. عدم تعامل آموزش عالی و آموزش عمومی و مهارتی و تاثیر آن روی اشتغال

۱۱. پاسخگویی همزمان به تقاضای اجتماعی و تقاضای اقتصادی

۱۲. خروج هدایت نشده جوانان ایرانی از کشور برای تحصیل و بروز گسیخت فرهنگی

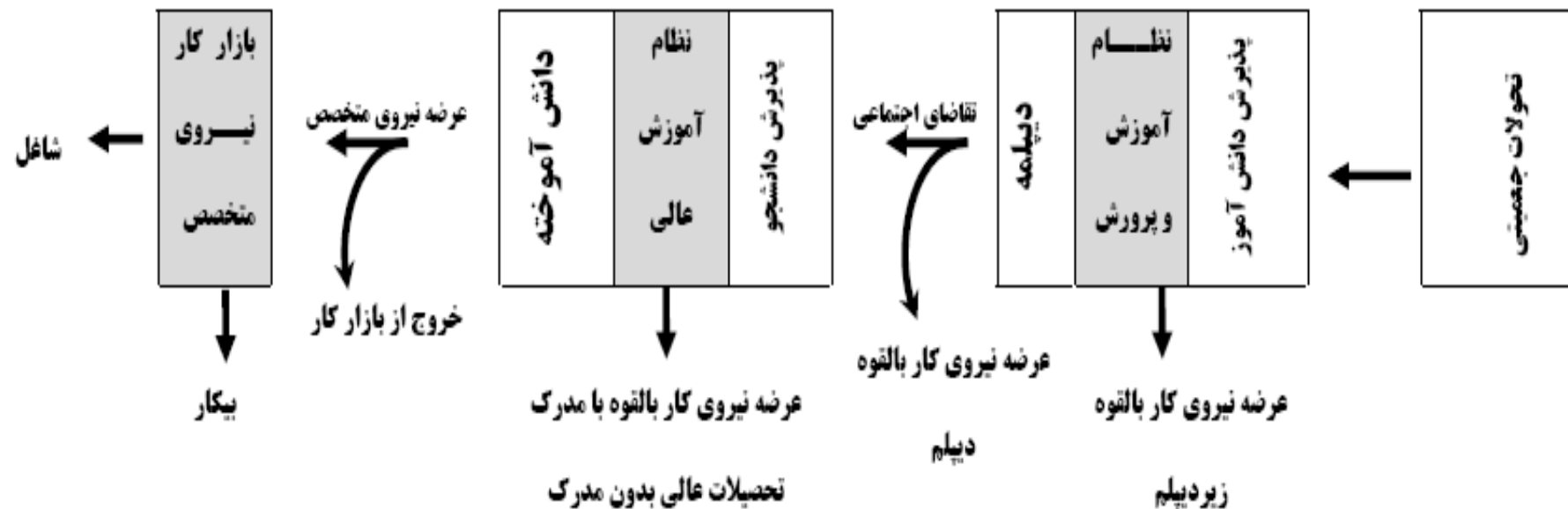
۱۳. عدم مقابله با جذب برنامه ریزی شده استعداد های کشور در کشورهای حوزه خلیج فارس

سایر اهداف مورد در کارگروه نیروی انسانی

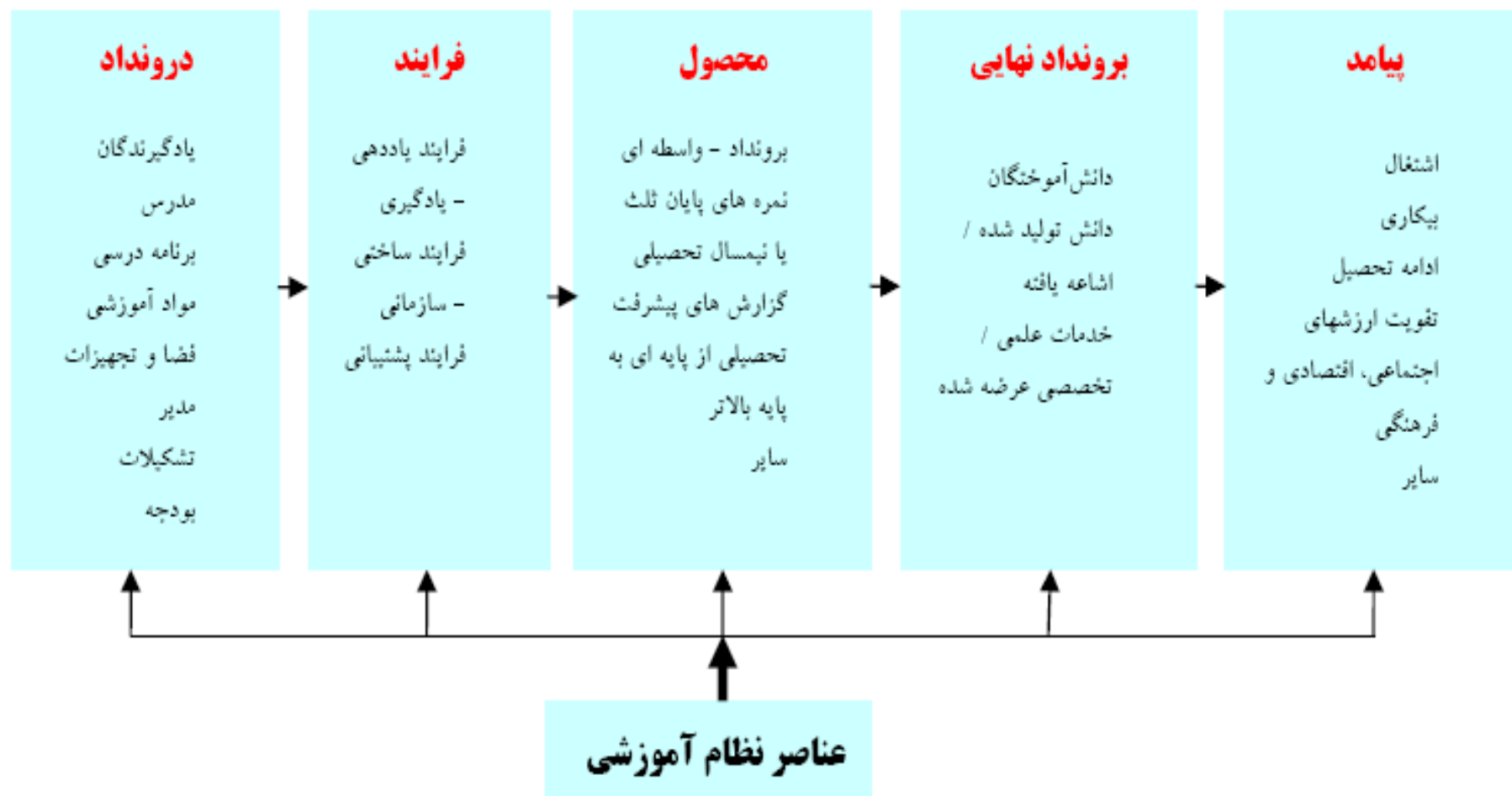
۱. راهبردها و سیاستهای توسعه نیروی انسانی متخصص در درازمدت
۲. شناخت توانمندیها و نارساییهای نظام آموزش عالی کشور و راههای ارتقاء کارایی و اثربخشی آن
۳. تعیین الگوی مناسب توسعه آموزش عالی در سطح استانی، منطقه ای، ملی و بین المللی
۴. ارتباط با برنامه های توسعه: سند چشم انداز ۱۴۰۴، نقشه جامع علمی کشور، برنامه پنجم
۵. هماهنگی بین آموزش عالی و سایر بخشها
۶. بررسی پتانسیل نیروی انسانی متخصص در خارج از کشور و نحوه استفاده از آنها
۷. تعیین اولویتهای داخلی بخش آموزش عالی و فعالیتهایی که باید توسط بخش دولتی مورد حمایت قرار گیرد
۸. تعیین اولویتهای آموزش عمومی، تخصصی و مهارتی و الگوی سرمایه گذاری بخش دولتی و غیردولتی

طرح نیاز سنجی نیروی انسانی

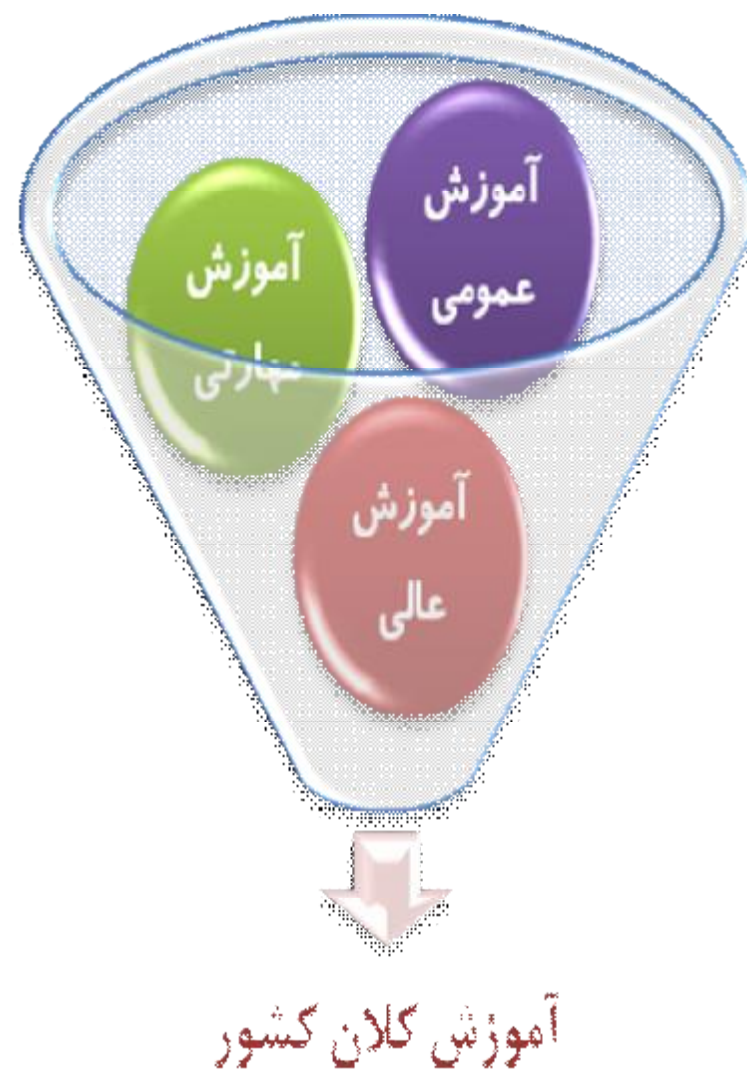
طرح نیروی انسانی فرایند آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص، از ابتدای ورود به نظام آموزش و پرورش و سپس تا ورود به جامعه و بازار کار در الگوی زیر نشان داده شده است:

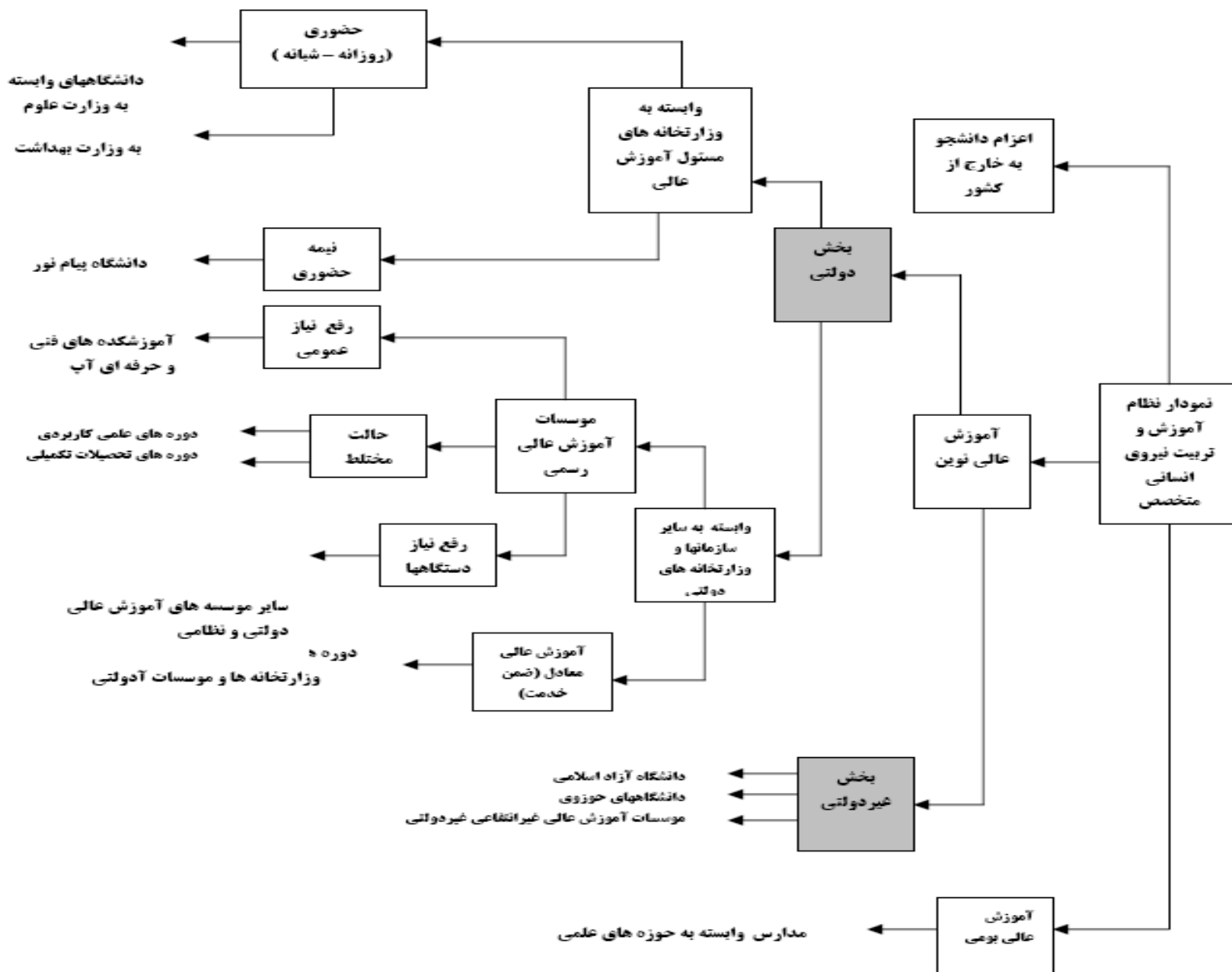
نمایی از عناصر نظام آموزشی در گذر از پنج مرحله: درونداد، فرایند، محصول، برونداد نهایی و پیامد

نظام آموزشی ایران شامل سه بخش اصلی است: عمومی، مهارتی و عالی.

نمودار نظام آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص کشور

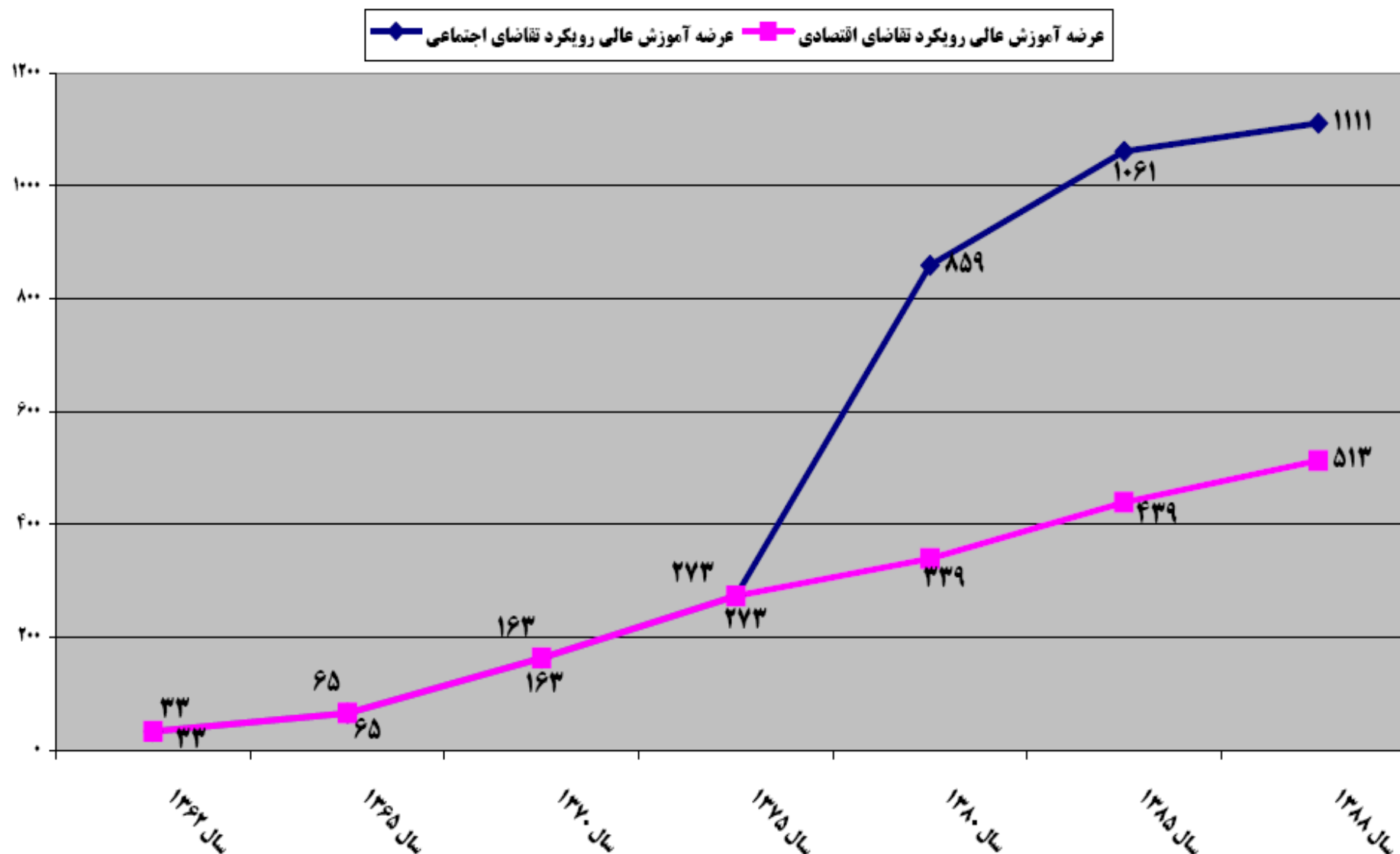
۲- ۱ - تقاضا، عرضه، کشش بازار و آینده نگاری برای آموزش عالی چگونه است؟

چهار عامل تقاضا، عرضه، کشش بازار کار و آینده نگاری به عنوان شاخص های توسعه آموزش عالی در نظر گرفته می شود ولی نسبت آنها در آموزش عالی کشورهای مختلف شدت و ضعف دارد، به عنوان مثال در کشور ایران عامل تقاضا بر سایر عوامل پیشی گرفته است.

عوامل موثر در تقاضای آموزش عالی	عوامل موثر در عرضه آموزش عالی
<p>هزینه های مستقیم و غیرمستقیم تحصیل</p> <p>درآمد مورد انتظار ناشی از تحصیل</p> <p>درآمد خانوار یا فرد مورد نظر و درآمد سرانه</p> <p>تواناییهای فکری</p> <p>ترجیحات روانی، سلايق، آمال شخصی</p> <p>مدت زمان آموزش</p> <p>جمعیت و جمعیت لازم التعلیم و جمعیت بالقوه متقاضی آموزش عالی</p> <p>شاخص گذر تحصیلی در مقاطع متوسطه</p> <p>رشد تولید ناخالص داخلی</p> <p>رونق یا رکود بازار کار</p>	<p>امکانات کالبدی</p> <p>منابع مالی</p> <p>منابع انسانی</p> <p>دانش موجود</p> <p>تجهیزات و هزینه سرانه دانشجو</p> <p>تولید ناخالص داخلی</p> <p>اعتبارات تخصیص یافته به آموزش عالی</p> <p>عزم و اراده ملی برای رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، علمی و فرهنگی</p>

عدم تعادل در بازار خدمات آموزش عالی

رویکردهای آموزش عالی	سال ۱۳۶۲	سال ۱۳۶۵	سال ۱۳۷۰	سال ۱۳۷۵	سال ۱۳۸۰	سال ۱۳۸۵	سال ۱۳۸۸
عرضه آموزش عالی رویکرد تقاضای اجتماعی	۳۳	۶۵	۱۶۳	۲۷۳	۸۵۹	۱۰۶۱	۱۱۱۱
عرضه آموزش عالی رویکرد تقاضای اقتصادی	۳۳	۶۵	۱۶۳	۲۷۳	۳۳۹	۴۳۹	۵۱۳

عدم تعادل بین تقاضا، عرضه، کشش بازار کار برای آموزش عالی:

اگر چه عرضه آموزش عالی تا به روز روند روبه رشدی را داشته است ولی به جرات می توان گفت که این عرضه فقط توانسته است تا حدودی پاسخگوی تقاضای اجتماعی باشد. ولی شاخص های کشش بازار کار در آموزش عالی بی پاسخ مانده اند.

جدول زیر می تواند آموزش عالی را از نظر تقاضا، عرضه، کشش بازار کار برای آموزش عالی مورد بررسی قرار دهد.

گروه آموزشی	رشته های تحصیلی	میزان تقاضای آموزش عالی	میزان عرضه عرضه آموزش عالی	کشش بازار	ملاحظات (اختلافات بین شاخص ها)
علوم انسانی					
علوم پایه					
فنی و مهندسی					
کشاورزی و دامپزشکی					
هنر					

گذری بر سند ملی توسعه آموزش عالی در برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۸ - ۱۳۸۴)

برنامه چهارم توسعه از سال ۱۳۸۴ تا سال ۱۳۸۸ از اسناد بالادستی مسئولان آموزش عالی ایران بود که در آموزش عالی کشور را در بستر این برنامه هدایت و مدیریت می نمودند. در ادامه اهداف کمی برنامه چهارم و عملکرد آموزش عالی را مرور می نمایم:

مقایسه به اهداف مورد پیش بینی به تفکیک زیر نظامها

زیر نظام آموزش عالی	مقاطع تحصیلی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
دانشگاههای دولتی - روزانه	کاردانی	۹۰۰۰	۱۷۵۸۴	+ ۸۵۸۴
	کارشناسی	۲۴۰۰۰۰	۲۷۹۲۵۰	+ ۳۹۲۵۰
	کارشناسی ارشد	۷۵۰۰۰	۵۹۰۱۹	- ۱۵۹۸۱
	دکتری تخصصی	۱۵۰۰۰	۱۴۶۷۸	- ۳۲۲
	جمع	۳۳۹۰۰۰	۳۷۰۵۳۱	+ ۳۱۵۳۱
دانشگاههای دولتی - نوبت دوم	کاردانی	۱۶۴۰۰	.	.
	کارشناسی	۱۷۰۴۰۰	۱۱۵۷۶۴	- ۵۴۶۳۶
	کارشناسی ارشد	۲۴۲۰۰	۲۸۰۱۰	+ ۳۸۱۰
	دکتری تخصصی	.	.	.
	جمع	۲۱۱۰۰۰	۱۴۳۷۷۴	- ۵۰۸۲۶

زیر نظام آموزش عالی	مقاطع تحصیلی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
دانشگاه پیام نور	کار دانی	۰	۱۲۹۵	+ ۱۲۹۵
	کارشناسی	۵۹۶۷۵۰	۸۵۴۵۱۱	+ ۲۵۷۷۶۱
	کارشناسی ارشد	۳۰۰۰	۱۳۸۸۴	+ ۱۰۸۸۴
	دکتری تخصصی	۲۵۰	۴۴۱	+ ۱۹۱
	جمع	۶۰۰۰۰۰	۸۷۰۱۳۱	+ ۲۷۰۱۳۱

زیر نظام آموزش عالی	مقاطع تحصیلی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
دانشگاه جامع علمی کاربردی	کار دانی	۴۷۰۰۰۰	۳۹۰۰۰۰	- ۸۰۰۰۰
	کارشناسی	۳۰۰۰۰	۲۹۰۰۰	- ۱۰۰۰
	کارشناسی ارشد	۰	۰	۰
	دکتری تخصصی	۰	۰	۰
	جمع	۵۰۰۰۰۰	۴۱۹۰۰۰	- ۸۱۰۰۰

زیر نظام آموزش عالی	مقاطع تحصیلی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
مراکز وابسته به سایر دستگاههای اجرایی	کاردانی	۱۰۰۰۰	۳۰۱۱	- ۶۹۸۹
	کارشناسی	۴۲۰۰۰	۱۸۰۱۵	- ۲۳۹۸۵
	کارشناسی ارشد	۲۰۰۰	۲۹۷۸	+ ۹۷۸
	دکتری تخصصی	۰	۷	+ ۷
	جمع	۵۴۰۰۰	۲۴۰۱۱	- ۲۹۹۸۹

زیر نظام آموزش عالی	مقاطع تحصیلی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
مراکز وابسته به آموزش و پرورش	کاردانی	۲۲۰۰۰۰	۱۲۱۱۶۷	- ۹۸۸۳۳
	کارشناسی	۶۰۰۰	۸۷۸۴	+ ۲۷۸۴
	کارشناسی ارشد	۰	۲۱۰	+ ۲۱۰
	دکتری تخصصی	۰	۰	۰
	جمع	۲۲۶۰۰۰	۱۳۰۱۶۱	- ۹۵۸۳۹

مقایسه به اهداف مورد پیش بینی به تفکیک مقاطع تحصیلی

مقایسه بین اهداف پیش بینی شده برنامه چهارم و عملکرد پایانی برنامه چهارم مقطع کردانی

زیر نظامهای آموزش عالی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
دانشگاههای دولتی - روزانه	۹۰۰۰	۱۷۵۸۴	+ ۸۵۸۴
دانشگاههای دولتی - نوبت دوم	۱۶۴۰۰	۰	۰
دانشگاه پیام نور	۰	۱۲۹۵	+ ۱۲۹۰۵
دانشگاه آزاد اسلامی	۳۶۲۰۰۰	۳۵۳۸۸۷	- ۸۱۱۳
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۴۷۰۰۰۰	۳۹۰۰۰۰	- ۸۰۰۰۰
دانشگاه های وابسته به سایر دستگاههای اجرایی	۱۰۰۰۰	۳۰۱۱	- ۶۹۸۹
موسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی	۲۷۰۰۰۰	۶۵۳۶۶	- ۲۰۴۶۳۴
مراکز وابسته به آموزش و پرورش	۲۲۰۰۰۰	۱۲۱۱۶۷	- ۹۸۸۳۳
جمع	۱۳۵۷۴۰۰	۹۵۲۳۱۰	- ۴۰۵۰۹۰

مقایسه به اهداف مورد پیش بینی به تفکیک مقاطع تحصیلی

مقایسه بین اهداف پیش بینی شده برنامه چهارم و عملکرد پایانی برنامه چهارم مقطع کارشناسی

زیر نظامهای آموزش عالی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
دانشگاههای دولتی - روزانه	۲۴۰۰۰۰	۲۷۹۲۵۰	+ ۳۹۲۵۰
دانشگاههای دولتی - نوبت دوم	۱۷۰۴۰۰	۱۱۵۷۶۴	- ۵۴۶۳۶
دانشگاه پیام نور	۵۹۶۷۵۰	۸۵۴۵۱۱	+ ۲۵۷۷۶۱
دانشگاه آزاد اسلامی	۷۸۵۰۰۰	۸۹۵۷۹۸	+ ۱۱۰۷۹۸
دانشگاه جامع علمی کاربردی	۳۰۰۰۰	۲۹۰۰۰	- ۱۰۰۰
دانشگاه های وابسته به سایر دستگاههای اجرایی	۴۲۰۰۰	۱۸۰۱۵	- ۲۳۹۸۵
مؤسسات آموزش عالی غیر دولتی غیر انتفاعی	۱۷۵۰۰۰	۱۲۹۵۴۷	- ۴۵۴۵۳
مراکز وابسته به آموزش و پرورش	۶۰۰۰	۸۷۸۴	+ ۲۷۸۴
جمع	۲۰۴۵۱۵۰	۲۳۳۰۶۶۹	+ ۲۸۵۵۱۹

مقایسه به اهداف مورد پیش بینی به تفکیک مقاطع تحصیلی

مقایسه بین اهداف پیش بینی شده برنامه چهارم و عملکرد پایانی برنامه چهارم مقطع کارشناسی ارشد

زیر نظامهای آموزش عالی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
دانشگاههای دولتی - روزانه	۷۵۰۰۰	۵۹۰۱۹	- ۱۵۹۸۱
دانشگاههای دولتی - نوبت دوم	۲۴۲۰۰	۲۸۰۱۰	+ ۳۸۱۰
دانشگاه پیام نور	۳۰۰۰	۱۳۸۸۴	+ ۱۰۸۸۴
دانشگاه آزاد اسلامی	۵۰۰۰۰	۱۰۸۴۰۳	+ ۵۸۴۰۳
دانشگاه های وابسته به سایر دستگاههای اجرایی	۲۰۰۰	۲۹۷۸	+ ۹۷۸
موسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی	۴۵۰۰	۳۵۸۳	- ۹۱۷
مراکز وابسته به آموزش و پرورش	۰	۲۱۰	+ ۲۱۰
جمع	۱۵۸۷۰۰	۲۱۶۰۸۷	+ ۵۷۳۸۷

مقایسه به اهداف مورد پیش بینی به تفکیک مقاطع تحصیلی

مقایسه بین اهداف پیش بینی شده برنامه چهارم و عملکرد پایانی برنامه چهارم مقطع دکتری

زیر نظامهای آموزش عالی	پیش بینی سال ۱۳۸۸	عملکرد سال ۱۳۸۸	میزان تحقق یا عدم تحقق
دانشگاههای دولتی - روزانه	۱۵۰۰۰	۱۴۶۷۸	- ۳۲۲
دانشگاههای دولتی - نوبت دوم	۰	۰	۰
دانشگاه پیام نور	۲۵۰	۴۴۱	+ ۱۹۱
دانشگاه آزاد اسلامی	۳۰۰۰	۴۶۳۰	+ ۱۶۳۰
دانشگاه های وابسته به سایر دستگاههای اجرایی	۰	۷	+ ۷
مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی	۵۰۰	۱۸۱	- ۳۱۹
جمع	۱۸۷۵۰	۱۹۹۳۷	+ ۱۱۸۷

با مشاهده بین اهداف بیش بینی شده برنامه چهارم و عملکرد آموزش عالی کشور و انحرافات موجود از اهداف برنامه چهارم متوجه سختی و دشواریهای موجود بین برنامه ریزی و اجرای برنامه می شویم.

این درست که از نظر کمی به اهداف برنامه چهارم رسیده ایم اما توسعه نامتوازن مقاطع به صورتی که کارشناسی ۶۶ درصد دانشجویان و مقطع کاردانی ۲۷ درصد دانشجویان را تشکیل می دهد که عکس معادله توسعه آموزش عالی است. در توسعه صحیح به ازای هر یک کارشناس باید ۲ تکنسین و کاردان موجود داشته باشد که عملکرد عکس آن را نشان می دهد.

۱- معرفی کارگروه، اهداف کمی و اهداف کیفی تربیت نیروی انسانی متخصص:

۱-۱- معرفی کارگروه و اهداف کمی

کارگروه نیروی انسانی از اوایل تشکیل شورای راهبردی یعنی پاییز ۱۳۸۸ شروع به فعالیت نموده است. اهداف این کارگروه برگرفته از چندین منبع می باشد. اولین منبع اسناد بالادستی می باشد که عبارتند از: سند چشم انداز ۱۴۰۴، بیانات مقام معظم رهبری و برنامه پنجم توسعه.

دومین منبع وضعیت موجود کشور می باشد که عبارتند از: بازخورد برنامه چهارم توسعه، گزارشات کارگروه های آمایش استانی، گزارشات دستگاه های اجرایی، جلسات و گزارشات زیرنظام های آموزش عالی و وضعیت مشاهده شده. در سند چشم انداز ۱۴۰۴ پوشش آموزش عالی ۶۰ درصد سنین بین ۱۸ تا ۲۴ ساله ذکر گردیده است که با تقسیم آن به سه برنامه پنجم، ششم و هفتم می توان به این پوشش رسید.

جدول پوشش آموزش عالی ایران از برنامه چهارم تا برنامه هفتم توسعه و رسیدن به سند چشم انداز ۱۴۰۴

برنامه چهارم	برنامه پنجم	برنامه ششم	برنامه هفتم و سند چشم انداز
۳۰٪	۴۰٪	۵۰٪	۶۰٪

ما در ابتدای برنامه پنجم توسعه قرار داریم و جهت پوشش ۴۰ درصدی جمعیت واجدالتعلیم (سنین بین ۱۸ تا ۲۴ ساله)

در ابتدا تحولات جمعیتی کشور طی سالهای برنامه پنجم (۱۳۹۴ - ۱۳۸۹) را مورد مطالعه قرار می دهیم.

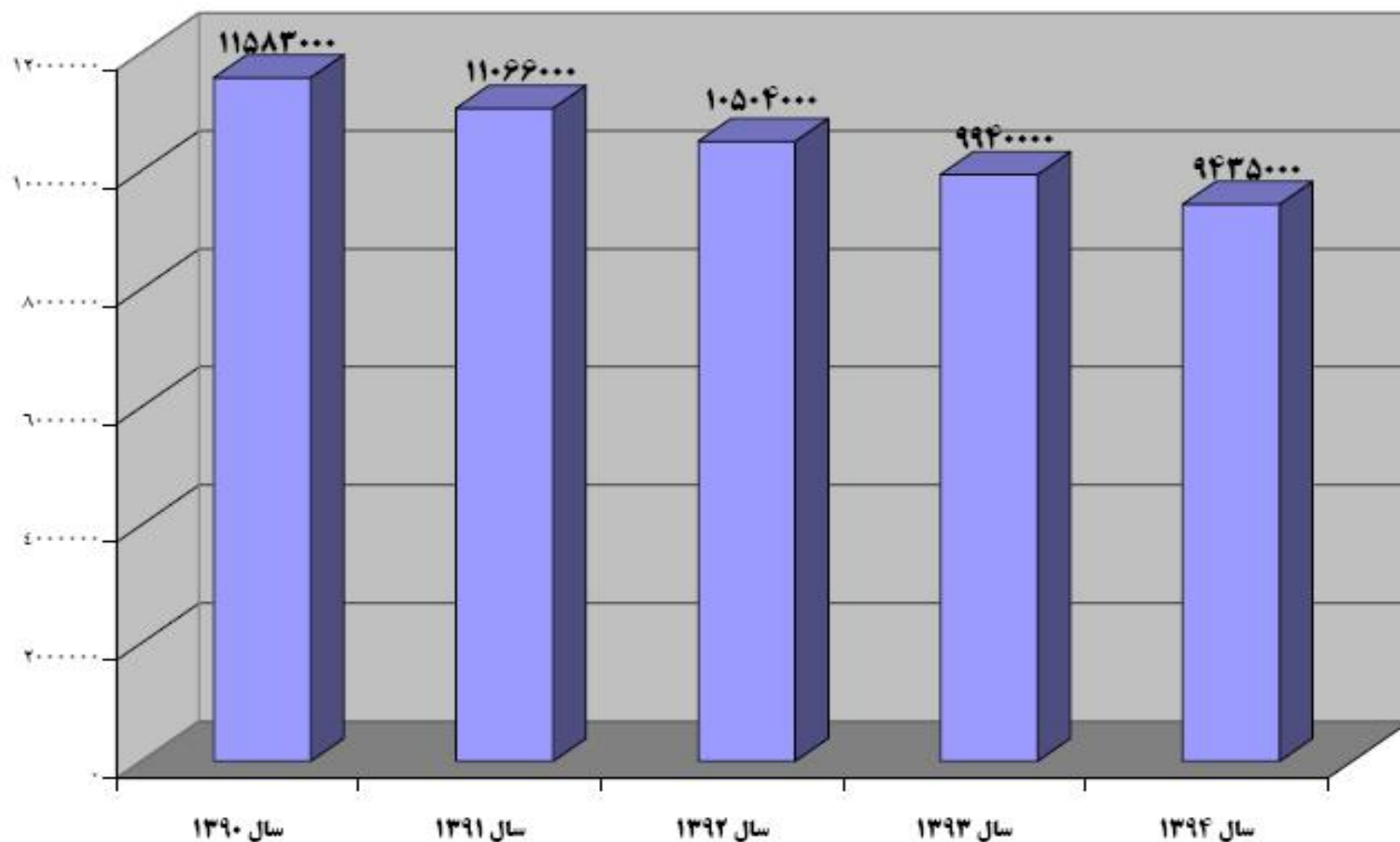
بر اساس آمار و اطلاعات مرکز آمار ایران جمعیت بین سنین ۱۸ - ۲۴ سال از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ به شرح ذیل می

باشد:

جدول روند کاهشی جمعیت ۱۸ - ۲۴ ساله کل کشور از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴

سال ۱۳۹۰	سال ۱۳۹۱	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۳	سال ۱۳۹۴
۱۱۵۸۳۰۰۰	۱۱۰۶۶۰۰۰	۱۰۵۰۴۰۰۰	۹۹۴۰۰۰۰	۹۴۳۵۰۰۰

نمودار روند گاهشی جمعیت ۱۸ - ۲۴ ساله کل کشور از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴

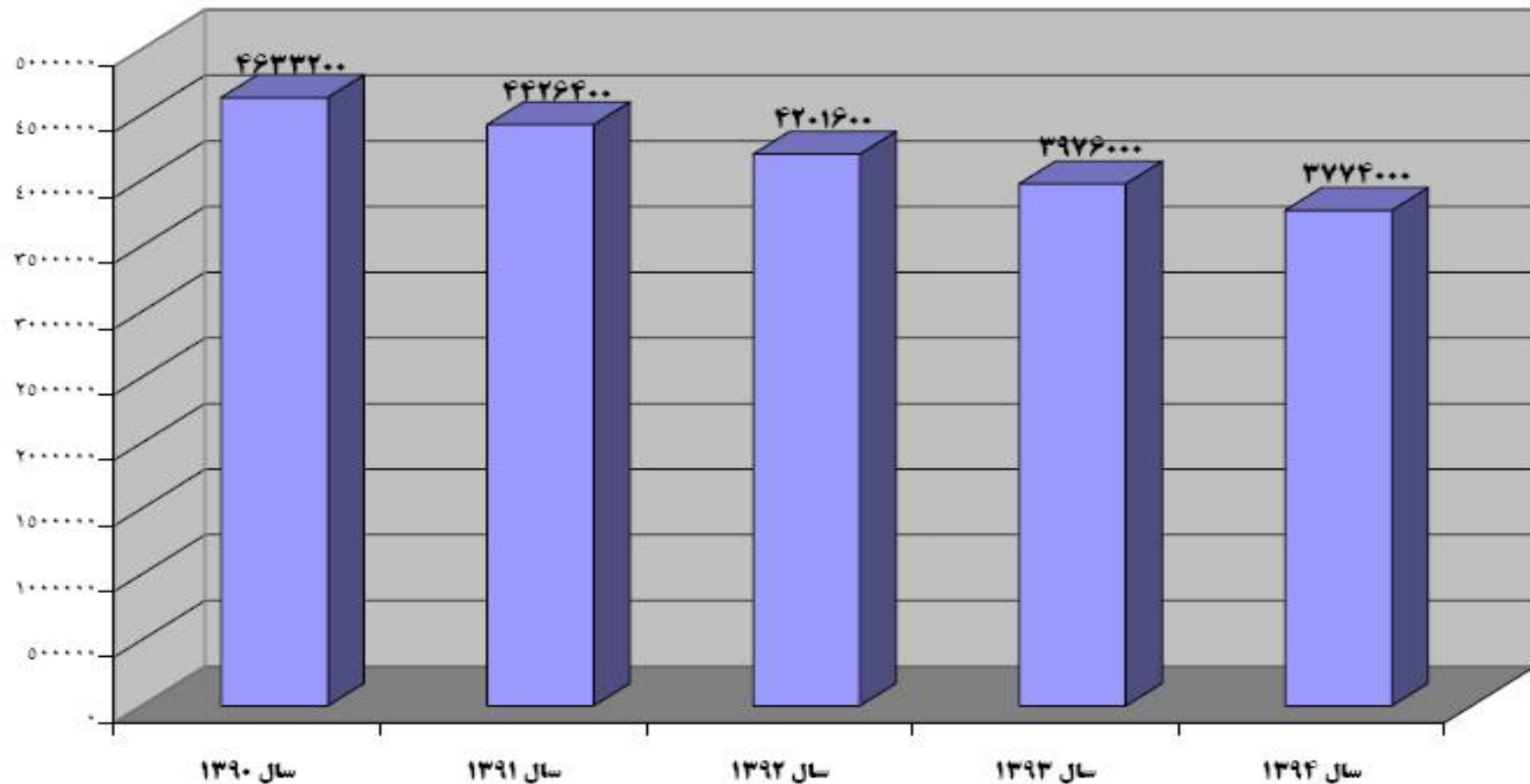
این ارقام به مفهوم کاهش جمعیت کشور از سال ۱۳۹۴ - ۱۳۹۰ می باشد. تمام استانهای کشور اعم از مهاجر فرست یا مهاجر پذیر، طی سالهای ۱۳۹۴ - ۱۳۹۰ با کاهش شمار مقطع سنی ۲۴ - ۱۸ ساله (خاستگاه اصلی جمعیت بالقوه آموزش عالی) مواجه خواهند بود.

۱ - نیروی انسانی (دانشجو)

۱-۱ - پوشش آموزش عالی (جمعیت ۱۸ تا ۲۴ سال کشور) تا پایان برنامه پنجم چند درصد باشد؟

۴۰٪ (بر اساس سند چشم انداز ۱۴۰۴): که بر اساس محاسبه میانگین ۴۰٪ جمعیت ۱۸ تا ۲۴ سال ۴۲۰۲۲۴۰ نفر خواهند شد.

۴۰٪ جمعیت ۱۸ - ۲۴ ساله کل کشور از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ (میانگین ۵ سال: ۴۲۰۲۲۴۰)

۲- توزیع دانشجویان در مقاطع تحصیلی در سطح کلان:

۱- ۲- چند درصد دانشجویان در مقطع کاردانی باشند؟

هدف گذاری برای برنامه پنجم ۵۰٪ درصد می باشد

۲- ۲- چند درصد دانشجویان در مقطع کارشناسی باشند؟

هدف گذاری برای برنامه پنجم ۳۵/۵٪ درصد می باشد

۳- ۲- چند درصد دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد باشند؟

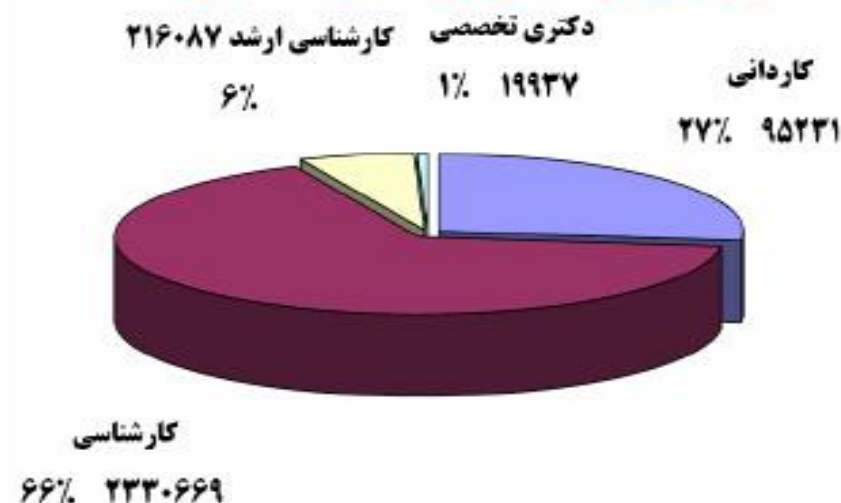
۱۲/۷٪ (بر اساس سند چشم انداز ۱۴۰۴)

۲- ۲- چند درصد دانشجویان در مقطع دکتری باشند؟

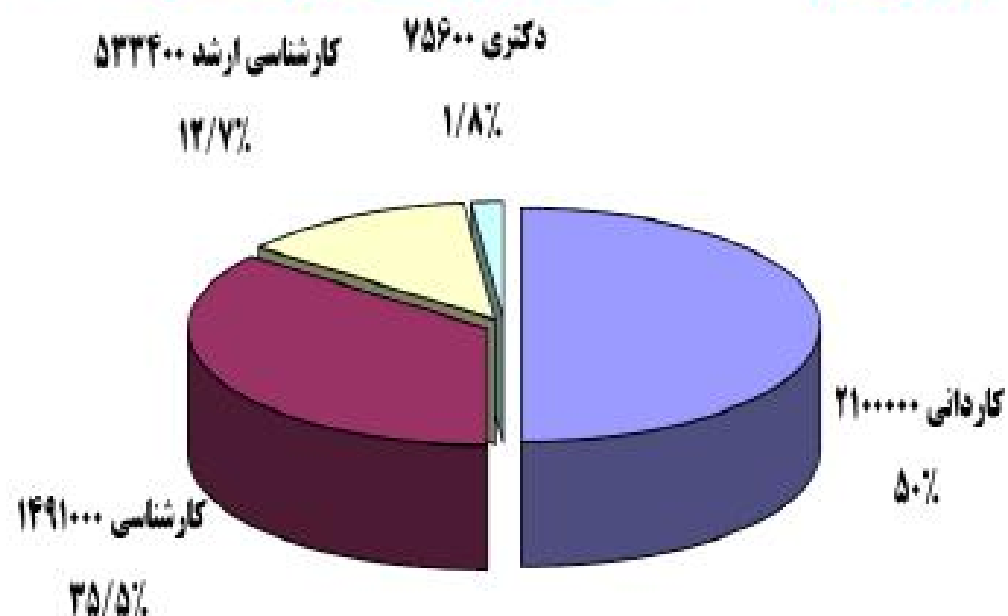
رصد مقطع دکتری: ۱/۸٪ (بر اساس سند چشم انداز ۱۴۰۴)

مدل کلان توسعه آموزش عالی

مدل توزیع دانشجوی در مقاطع تحصیلی ۱۳۸۸

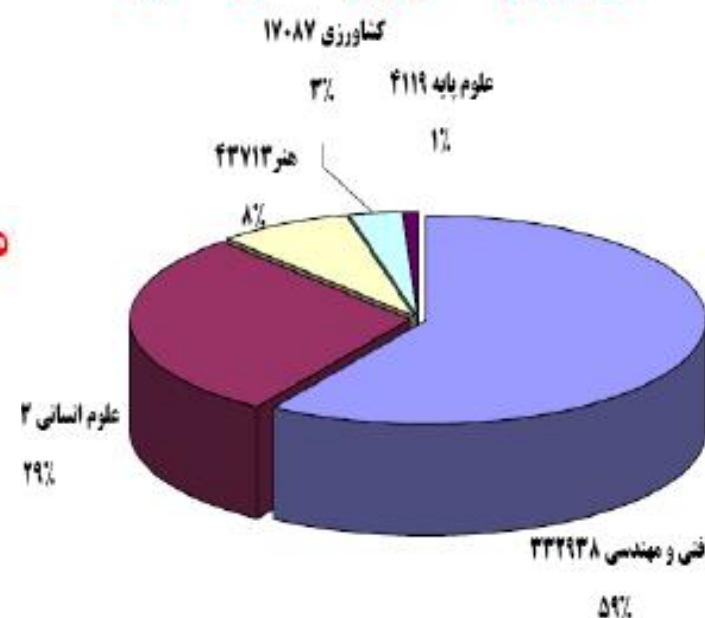
مدل توزیع دانشجوی در مقاطع تحصیلی ۱۳۹۴

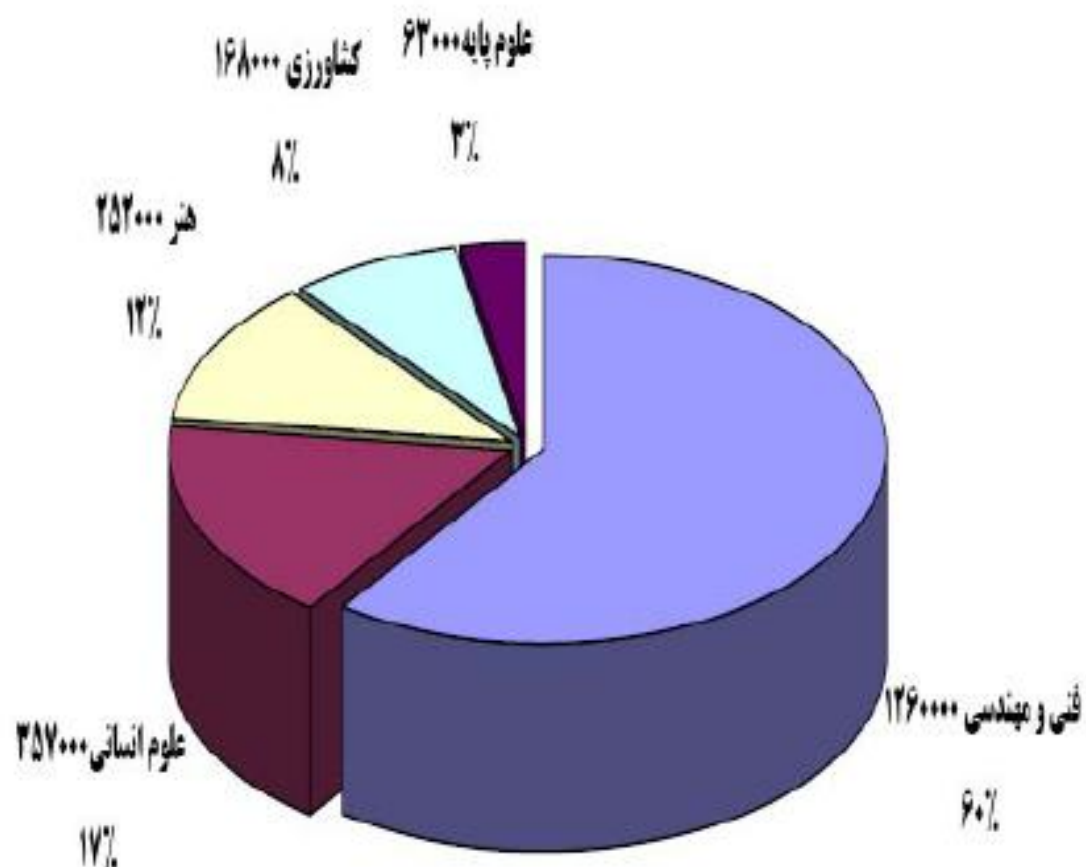

توزیع مقطع تحصیلی کاردانی در گروههای آموزشی

مدل توزیع دانشجو در مقاطع تحصیلی ۱۳۸۸

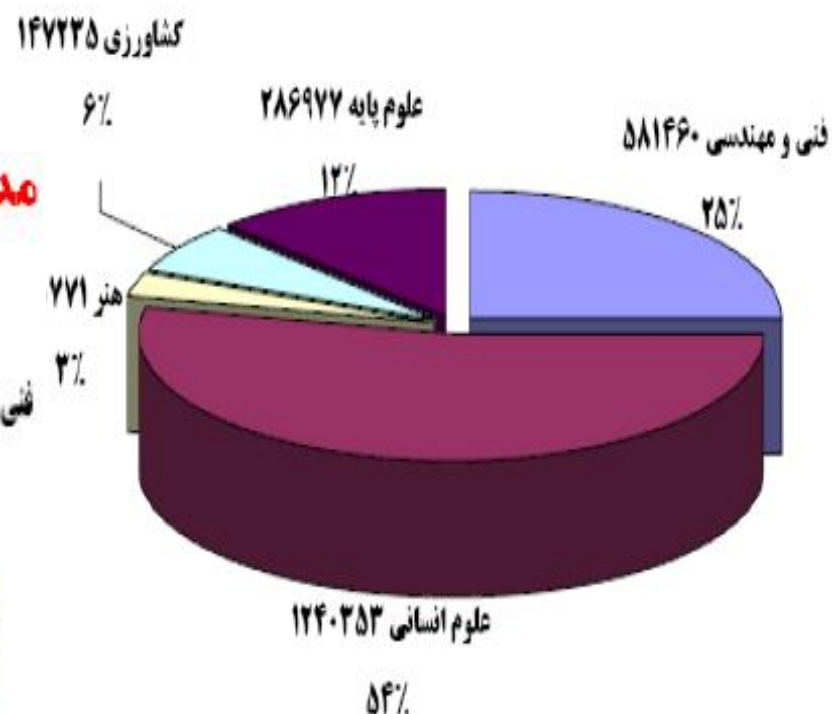

مدل توزیع ۲۱۰۰۰۰۰ دانشجو در مقاطع تحصیلی ۱۳۹۴

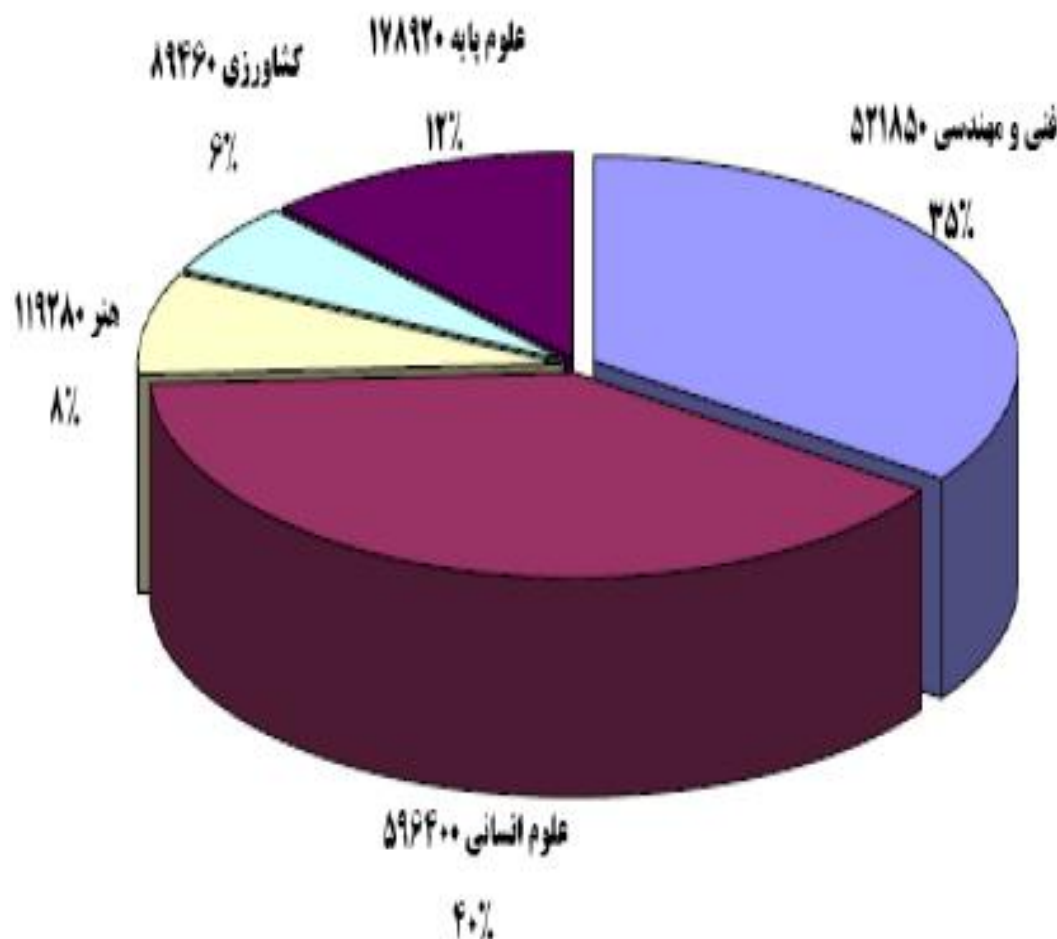

وضعیت مطلوب توزیع مقطع تحصیلی کارشناسی در گروههای آموزشی

مدل توزیع دانشجویان در مقاطع تحصیلی ۱۳۸۸

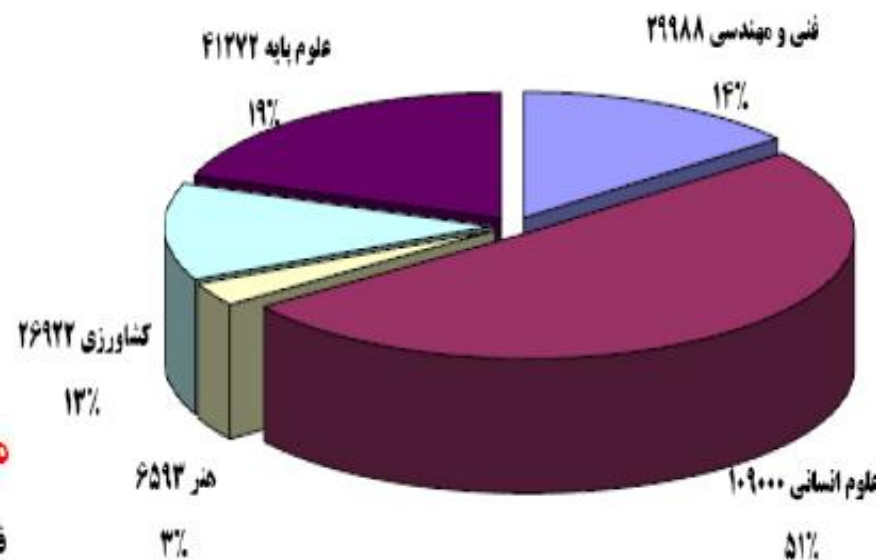

مدل توزیع ۱۴۹۱۰۰۰ دانشجویان در مقاطع تحصیلی ۱۳۹۴

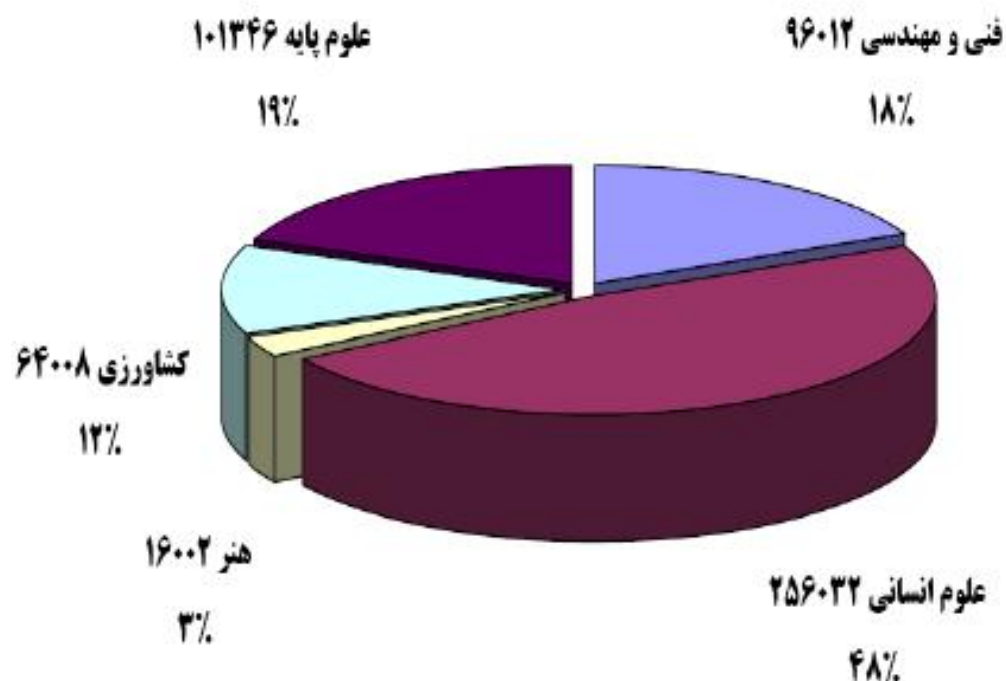

وضعیت مطلوب توزیع مقطع تحصیلی کاشناسی ارشد در گروههای آموزشی

مدل توزیع دانشجو در مقاطع تحصیلی ۱۳۸۸

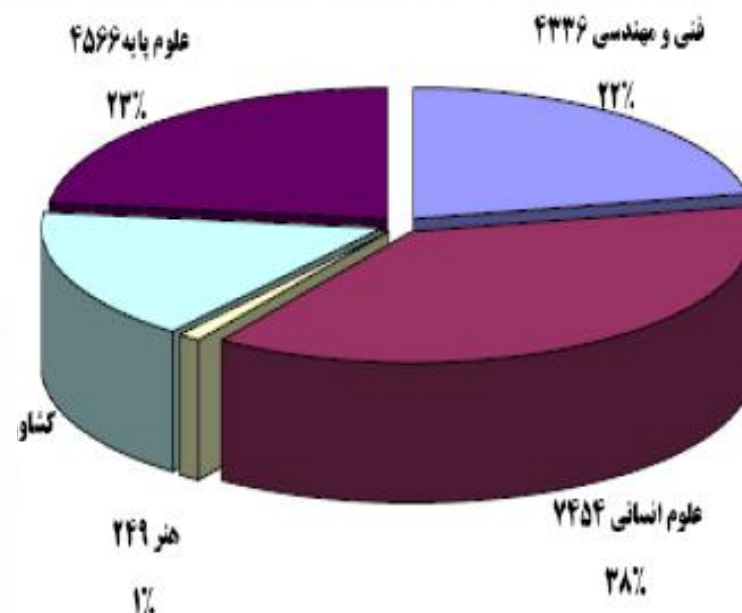

مدل توزیع ۵۳۳۴۰۰ دانشجو در مقاطع تحصیلی ۱۳۹۴

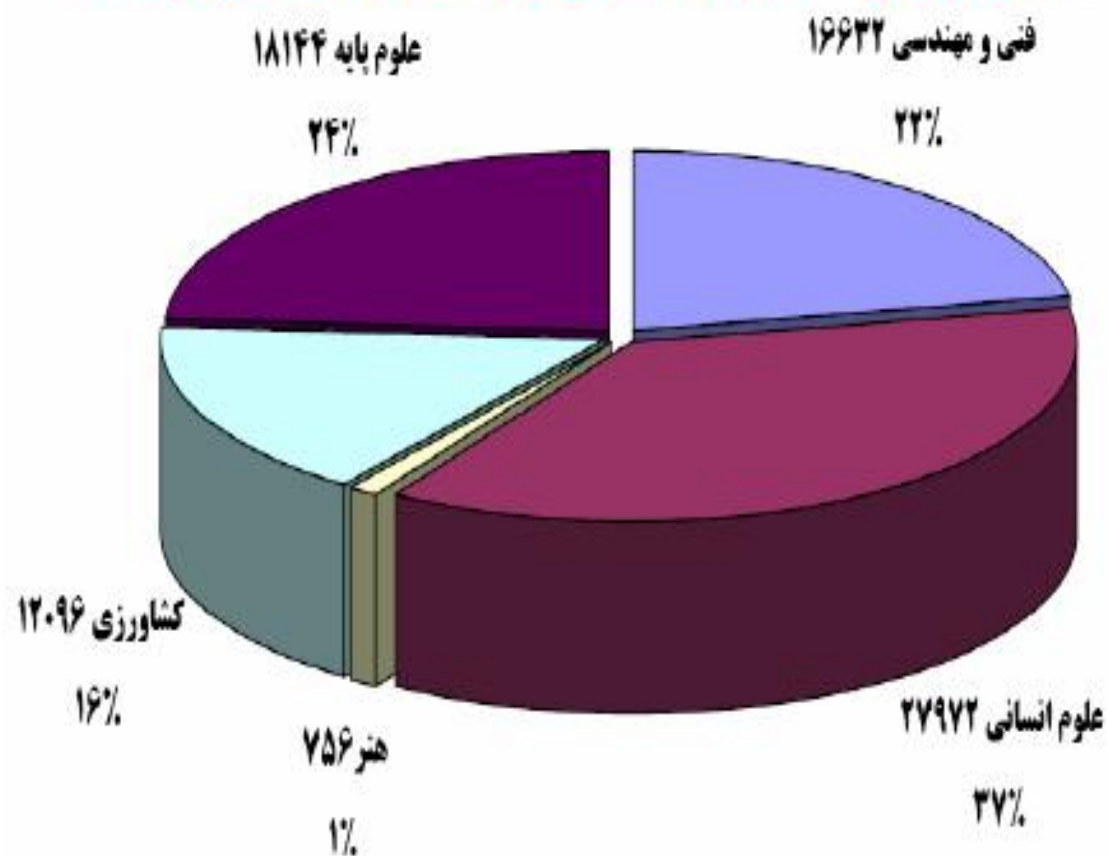

وضعیت مطلوب توزیع مقطع تحصیلی دکتری در گروههای آموزشی

مدل توزیع دانشجو در مقاطع تحصیلی ۱۳۸۸

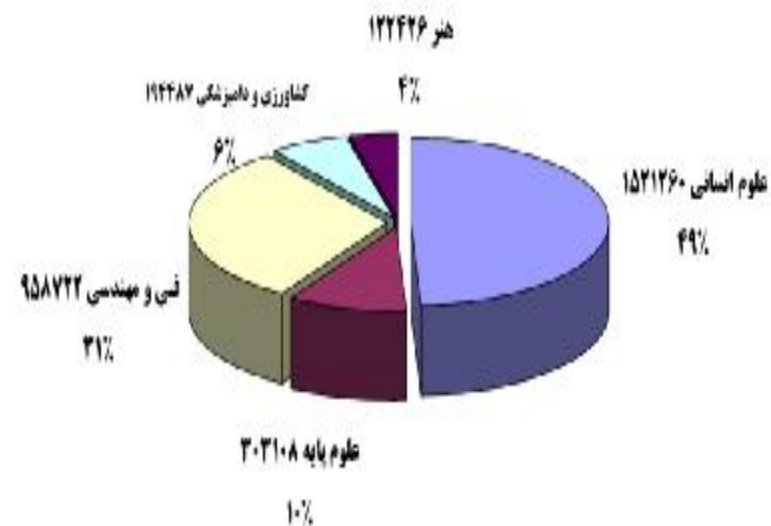
مدل توزیع ۷۵۶۰۰ دانشجو در مقاطع تحصیلی ۱۳۹۴

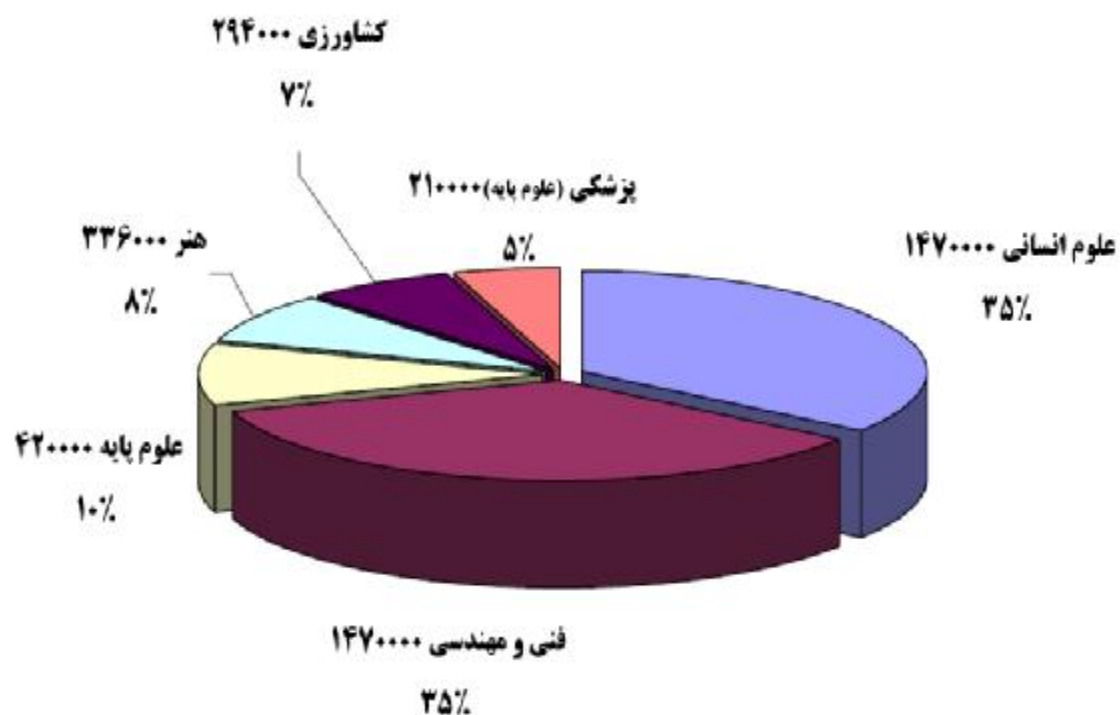
نمودار تعیین نیاز به دانشجو در هر استان:

نحوه توزیع دانشجو در گروههای آموزشی

وضعیت موجود گروههای آموزشی سال ۱۳۸۸

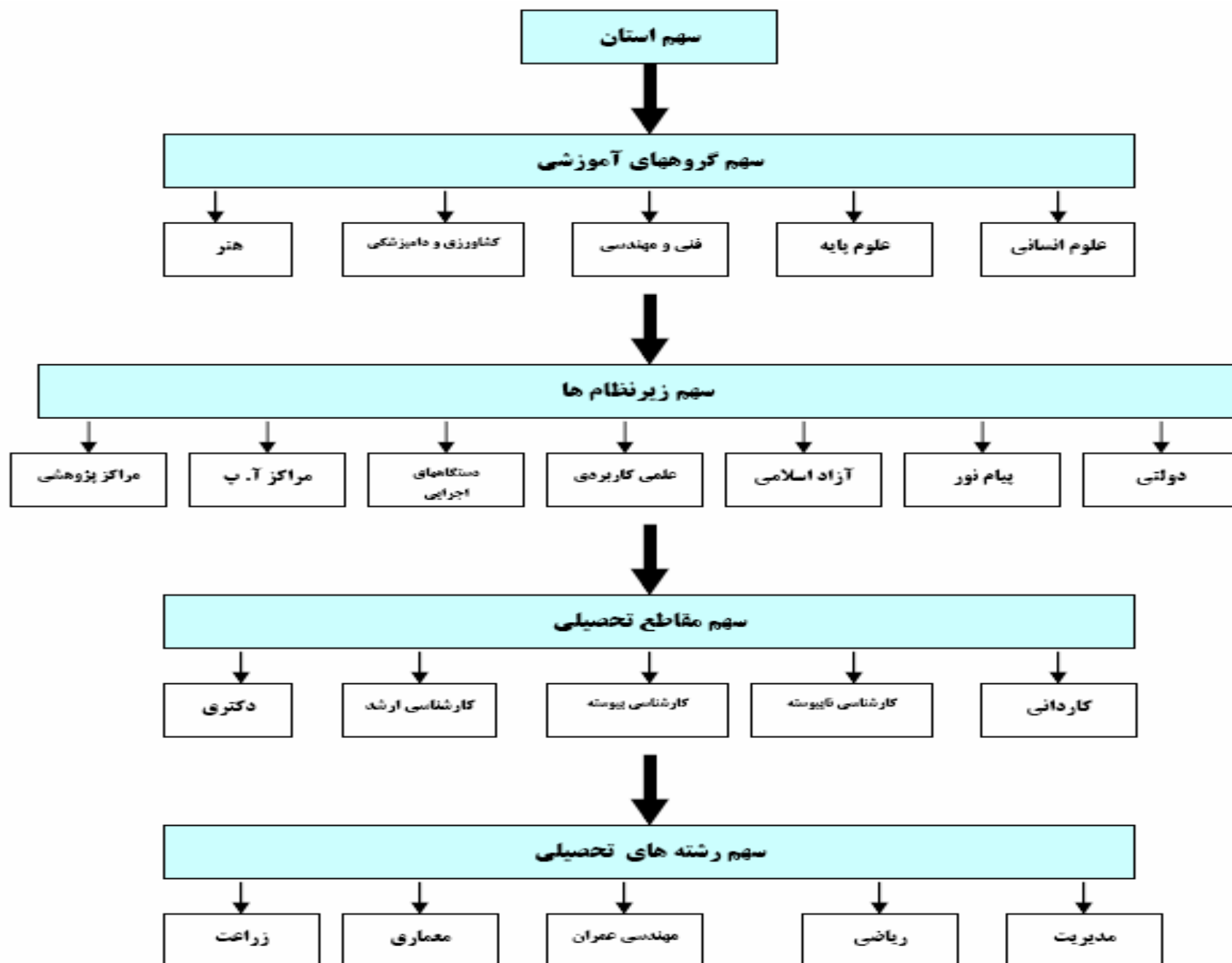
نحوه توزیع ۴۲۰۰۰۰۰ دانشجوی برنامه پنجم (۱۳۹۴) در گروههای آموزشی

نیروی انسانی (اعضای هیات علمی)

* در سطح ملی

۱- توزیع اعضای هیات علمی تمام وقت کشور در حسب گروههای آموزشی، زیرنظامها و رشته های تحصیلی

۱-۱- جمعیت اعضای هیات علمی تمام وقت کشور به تفکیک گروههای آموزشی؟

۲-۱- جمعیت اعضای هیات علمی تمام وقت کشور به تفکیک زیرنظامها؟

۳-۱- جمعیت اعضای هیات علمی تمام وقت کشور به تفکیک رشته های تحصیلی؟

۲- کیفیت هرم هیات علمی در کشور به تفکیک گروههای آموزشی، زیرنظامها و رشته های تحصیلی

۱-۲- نسبت هرم هیات علمی مربی آموزشیار / پژوهشیار، مربی، استادیار، دانشیار و استاد به دانشجو در کشور به تفکیک گروههای آموزشی؟

۲-۲- نسبت هرم هیات علمی مربی آموزشیار / پژوهشیار، مربی، استادیار، دانشیار و استاد به دانشجو در کشور به تفکیک زیرنظامها؟

۳-۲- نسبت هرم هیات علمی مربی آموزشیار / پژوهشیار، مربی، استادیار، دانشیار و استاد به دانشجو در کشور به تفکیک رشته های تحصیلی؟

۳- نسبت استاد به دانشجو در کشور به تفکیک گروههای آموزشی، زیرنظامها و رشته های تحصیلی

۱-۳- نسبت استاد به دانشجو در کشور به تفکیک گروههای آموزشی؟

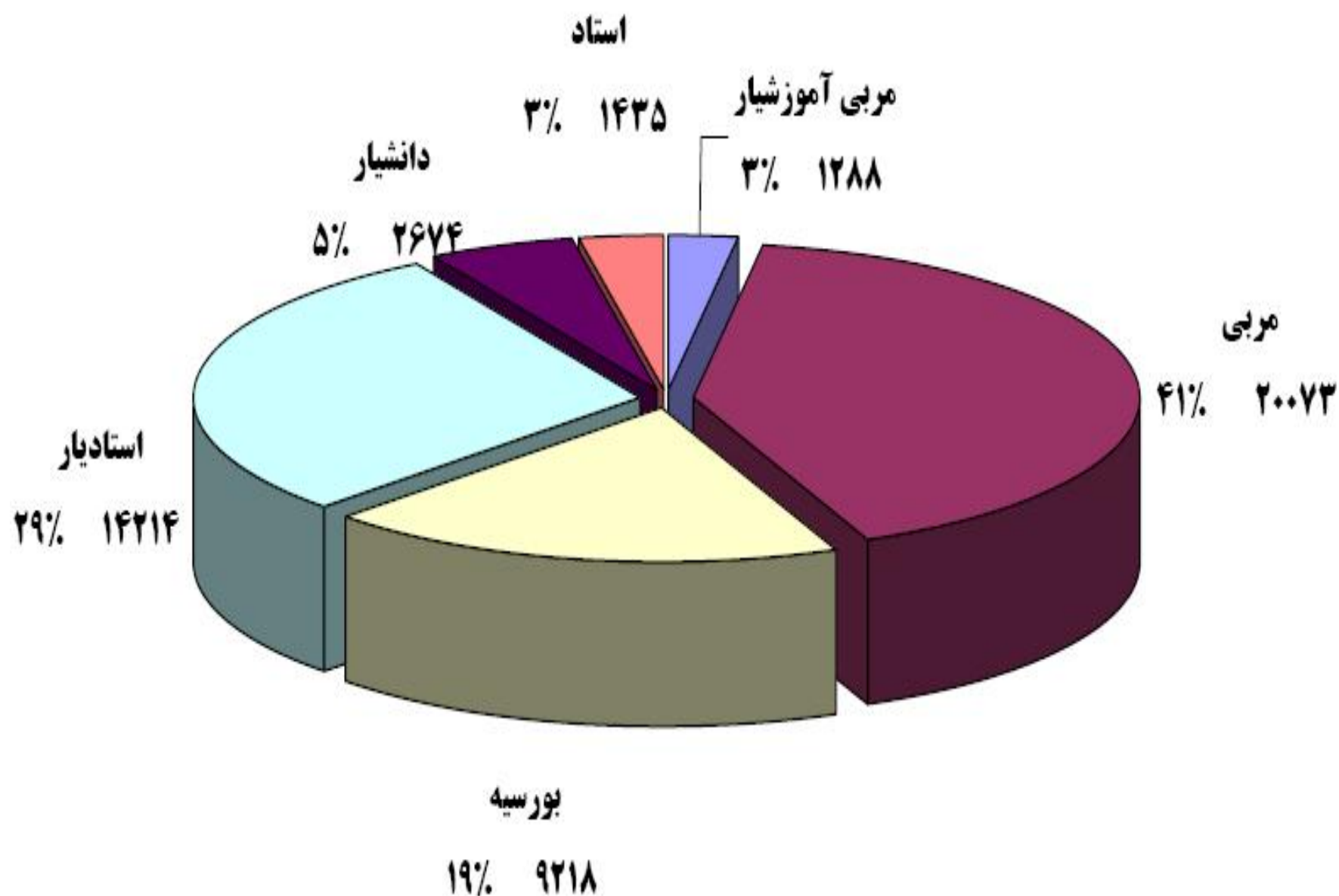
۲-۳- نسبت استاد به دانشجو در کشور به تفکیک زیرنظامها؟

۳-۳- نسبت استاد به دانشجو در کشور به تفکیک رشته های تحصیلی؟

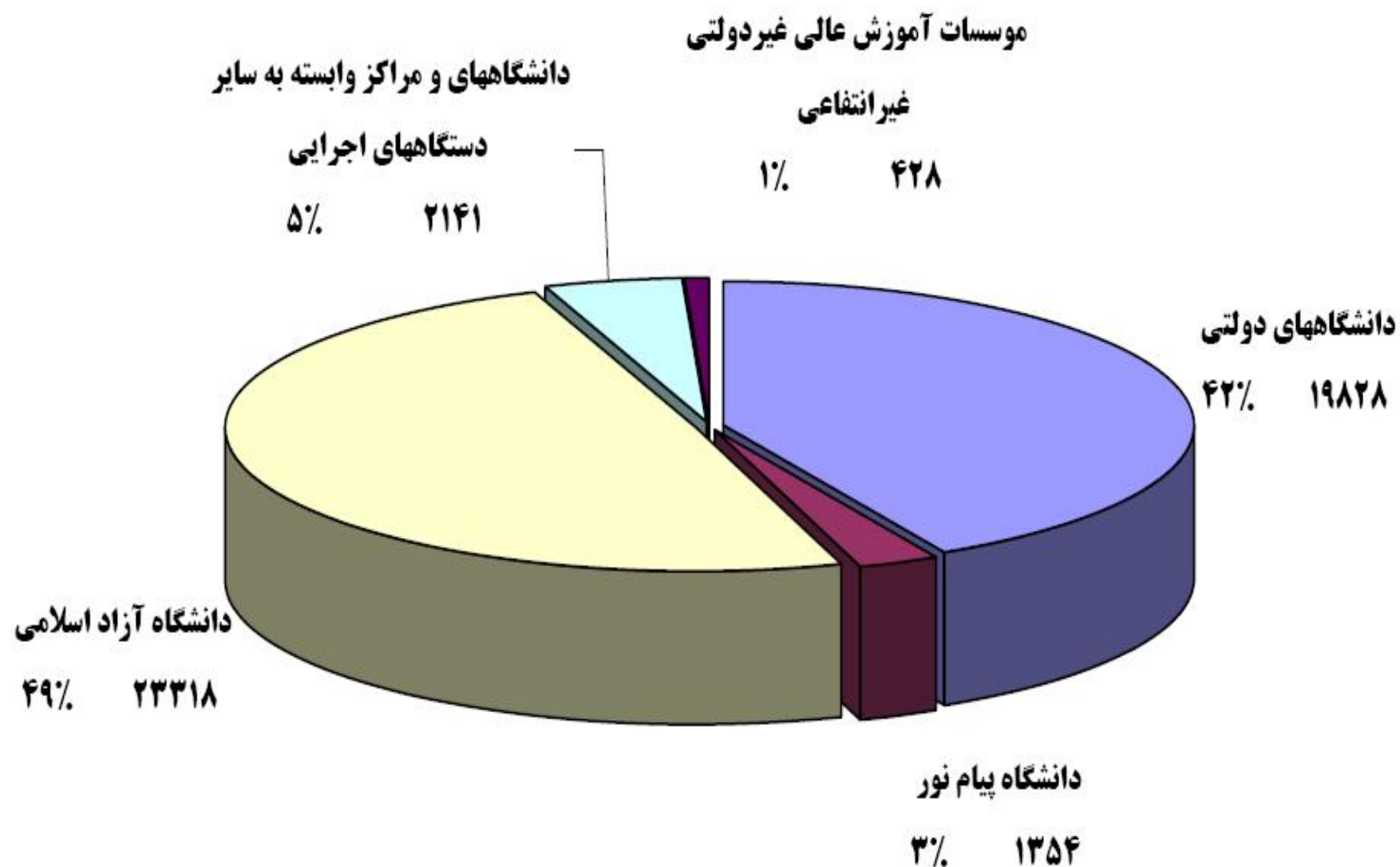
تعداد و درصد مرتبه های علمی اعضای هیات علمی در آموزش عالی کشور

جمع	تعداد و درصد مرتبه های علمی												زیر نظام آموزش عالی
	مربی آموزشیار		مربی		استادیار		یورسبه		دانشیار		استاد		
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱۹۸۲۸	۰	%۰	۴۷۳۱	%۲۴	۸۷۹۳	%۴۵	۲۸۷۴	%۱۴	۲۲۶۷	%۱۱	۱۱۶۳	%۶	دانشگاه دولتی
۱۳۵۴	۵۹۰	%۴۴	۲۷۹	%۲۰	۴۴۶	%۳۳	۰	%۰	۳۴	%۲/۹۷	۵	%۰/۳	دانشگاه پیام نور
۲۳۳۱۸	۶۹۸	%۳	۱۲۵۵۳	%۵۳	۴۴۶۱	%۱۹	۵۰۳۶	%۲۲	۳۴۱	%۲	۲۲۹	%۱	دانشگاه آزاد اسلامی
۲۱۴۱	۰	%۰	۱۷۲۲	%۸۰	۳۵۶	%۱۶	۰	%۰	۲۶	%۲	۳۷	%۲	مؤسسات غیر دولتی غیر انتفاعی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	دانشگاه جامع علمی کاربردی
۴۲۸	۰	%۰	۱۷۴	%۴۱	۱۶۹	%۳۹	۷۶	%۱۸	۸	%۲	۱	%۰	دانشگاههای وابسته به سایر دستگاهها
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	مراکز وابسته به آموزش و پرورش
۴۹۶۰۰	۱۲۸۸	۲۰۰۷۳	۱۴۲۱۴	۹۲۱۸	۲۶۷۴	۱۴۳۵	-	-	-	-	-	-	جمع کل

تعداد و درصد مرتبه های علمی اعضای هیات علمی در آموزش عالی کشور

تعداد و درصد اعضای هیات علمی در زیرنظام های آموزش عالی

اصول، الزامات و سیاستهای کارگروه نیروی انسانی آمایش آموزش عالی در برنامه پنجم توسعه در بخش

اعضای هیات علمی

۱ - تامین هیات علمی

۲ - ارتقاء شاخص کیفیت استاد به دانشجو

۳ - اصلاح هرم هیات علمی

۴ - اعطای بورس های داخل و خارج در راستای اولویت ها

۵ - دادن ماموریت های خاص به دانشگاههای توانمند برای تربیت هیات علمی

۶ - تربیت اعضای هیات علمی رشته های علوم انسانی در دانشگاهها و مراکز پژوهشی

فرمول نحوه رشد جمعیت اعضای هیات علمی

$A = 5 \times \text{دکتری} + 2.5 \times \text{کارشناسی ارشد} + 1 \times \text{کارشناسی} + 0.5 \times \text{گاردانی}$	A	نیاز به هیات علمی $A1 - B =$
	$\frac{\quad}{\text{Norm}} = A1$	
$B = 1.5 \times \text{استاد} + 1.25 \times \text{دانشیار} + 1 \times \text{استادیار} + 0.75 \times \text{مربی و مربی آموزشیار}$	Norm	

شاخص استاد به دانشجو و هرم اعضای هیات علمی

هرم اعضای هیات علمی استادیار و بالاتر	شاخص استاد به دانشجو	زیرنظام های آموزش عالی
۸۰٪	۱ به ۱۷	دانشگاه های دولتی
۶۰٪	۱ به ۲۰۰	دانشگاه پیام نور
۶۰٪	۱ به ۴۰	دانشگاه آزاد اسلامی
۵۰٪	۱ به ۴۵	موسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی
۶۰٪	۱ به ۴۰	دانشگاه های وابسته به سایر دستگاه های اجرایی

با توجه به بهبود و ارتقاء شاخص استاد به دانشجو و همچنین نرسیدن به اهداف برنامه چهارم در جذب هیات علمی و بدون لحاظ پوشش ۴۰ درصدی آموزش عالی برای بهبود وضعیت موجود به بیش از ۳۷ هزار هیات علمی نیاز داریم که تحت عنوان کمبودهای برنامه چهارم در جدول ذیل آورده می‌شود:

بر آورد مقدار کمبود هیات علمی به تفکیک زیر نظامها تا پایان سال ۱۳۸۸

نیاز به تفکیک مرتبه علمی		مقدار نیاز	برنامه چهارم	
استادیار و بالاتر	مربی			
۸۰٪ (۱۱۵۹۶)	۲۰٪ (۷۷۳۲)	۱۹۳۲۸	۱۹۳۶۸	دانشگاههای دولتی
۶۰٪ (۱۹۸۸)	۴۰٪ (۱۳۲۶)	۳۳۱۴	۱۳۵۴	دانشگاه پیام نور
۶۰٪ (۷۲۴۱)	۴۰٪ (۴۸۲۷)	۱۲۰۶۸	۲۲۶۲۰	دانشگاه آزاد اسلامی
۵۰٪ (۹۶۵)	۵۰٪ (۹۶۵)	۱۹۳۱	۲۴۹۱	موسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی
۶۰٪ (۲۶۴)	۴۰٪ (۱۷۶)	۴۴۰	۳۰۷	دانشگاهها و مراکز وابسته به سایر دستگاههای اجرایی
۵۹٪ (۲۲۰۵۵)	۴۱٪ (۱۵۰۲۶)	۳۷۰۸۱	۴۶۱۴۰	جمع کل

بر آورد مقدار کمبود هیات علمی به تفکیک گروه آموزشی تا پایان سال ۱۳۸۸

جمع	هنر	کشاورزی و دامپزشکی	فنی و مهندسی	علوم پایه	علوم انسانی	گروههای آموزشی
						زیر نظام های آموزش عالی
۱۹۳۲۸	۹۳۴	۲۰۰۹	۵۱۰۱	۲۰۴۶	۹۲۳۸	دانشگاههای دولتی
۳۳۱۴	به علت نبود آمار اعضای هیات علمی به تفکیک گروه آموزشی در محاسبه به تفکیک گروه آموزشی لحاظ نگردید					دانشگاه پیام نور
۱۲۵۹۱	۱۰۶	۸۶۱	۴۸۰۲	۰	۶۸۲۲	دانشگاه آزاد اسلامی
۱۹۳۱	۲۳۰	۱۴	۸۲۶	۰	۸۶۱	مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی
۴۴۰	۰	۰	۲۲۶	۰	۲۱۴	دانشگاهها و مراکز وابسته به سایر دستگاههای اجرایی
۳۷۶۰۴	۱۲۷۰	۲۸۸۴	۱۰۹۵۵	۲۰۴۶	۱۷۱۳۵	جمع کل

کارگروه آموزش عالی فراملی

مشخصات رئیس و اعضای کارگروه

نام و نام خانوادگی

دکتر عامری (مدیر کل دفتر نظارت و ارزیابی آموزش عالی) رئیس کارگروه

دکتر حسنی (مدیر کل دفتر گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی)

دکتر میرزایی (رئیس موسسه امام رضا (ع))

دکتر آل بویه (رئیس دانشگاه قزوین)

دکتر زارعان (معاون آموزشی دانشگاه جامع المصطفی)

دکتر حکیم الهی (مسئول واحد بین الملل دانشگاه جامع المصطفی)

دکتر احدی (معاون آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی)

دکتر معتمدی (معاون آموزشی دانشگاه پیام نور)

دکتر روستا آزاد (رئیس دانشگاه صنعتی شریف)

دکتر مقداری معاون محترم آموزشی دانشگاه صنعتی شریف

دکتر قمصری معاون محترم آموزشی دانشگاه تهران

دکتر مرزوقی معاون آموزشی محترم دانشگاه شیراز

دکتر احدی معاون آموزشی محترم دانشگاه آزاد اسلامی

دکتر معتمدی معاون محترم آموزشی دانشگاه پیام نور

دکتر قربانی رئیس محترم مرکز همکاری های علمی بین المللی

دکتر رهایی رئیس محترم دانشگاه امیر کبیر

دکتر شعبانی رئیس محترم دانشگاه شهید بهشتی

مقدمه:

در این کارگروه به مطالعه نحوه و چگونگی توسعه آموزش عالی فراملی (کلیه فعالیت های آموزش عالی شامل پذیرش دانشجوی خارجی، ایجاد واحدهای بین المللی، ایجاد دوره های مشترک و ایجاد شعب دانشگاههای داخلی در خارج از کشور) به عنوان یک زیرنظام آموزش عالی پرداخته می شود.

در این کارگروه اهداف توسعه نظام آموزش عالی فراملی، برنامه های آموزش عالی فراملی، الگو و نحوه ایجاد و توسعه این زیرنظام آموزش ارائه می گردد.

به گونه ای که با توجه به آمایش سرزمین، توان و پتانسیل
دانشگاهها و مزیت های نسبی سرزمینی نسبت به توسعه آموزش
عالی فراملی اقدام گردد و الگوهای مشخصی در این زمینه
ارائه می گردد.

در این کارگروه اهداف توسعه نظام آموزش عالی فراملی،
برنامه های آموزش عالی فراملی، الگو و نحوه ایجاد و توسعه
این زیرنظام آموزش ارائه می گردد.

به گونه ای که با توجه به آمایش سرزمین، توان و پتانسیل
دانشگاهها و مزیت های نسبی سرزمینی نسبت به توسعه آموزش
عالی فراملی اقدام گردد و الگوهای مشخصی در این زمینه
ارائه می گردد.

مقدمه و بیان مسأله:

مرجعیت علمی در منطقه، سرآمدی در منطقه بر اساس سند چشم

انداز ۱۴۰۴، توانمندی بالقوه و بالفعل آموزش عالی، الهام بخش

بودن در منطقه و جهان اسلام، نفوذ فرهنگی و سیاسی، تربیت نیرو

برای کشورهای جهان اسلام، ارتقاء سطح علمی دانشگاهها در قالب

مراودات علمی، انتقال دانش و فناوری همگی نشان از ضرورت برنامه

ریزی جهت توسعه آموزش عالی فراملی دارد.

آموزش عالی فراملی عبارت است از کلیه برنامه‌های آموزش عالی،
مجموعه واحد های درسی، خدمات آموزشی (شامل حضوری یا
غیر حضوری) که توسط موسسه‌ای از کشور مبدا در کشور مقصد ارائه
می‌شود. چنین برنامه‌هایی ممکن است متعلق به سیستم آموزشی کشور
مبدا باشد و یا ممکن است مستقل از آموزش ملی هر دو کشور (مبدا و
مقصد) صورت بگیرد، از جمله برنامه‌های مشترک میان دو دانشگاه.

در وضعیت فعلی توسعه آموزش عالی ایران با برخورداری از ۳۸۰۰۰۰۰ دانشجو، ۲۰۰۰۰۰ دانشجوی تحصیلات تکمیلی و ۷۰۰۰۰ هیات علمی، حداقل به لحاظ کمی در وضعیت مناسبی قرار دارد.

آموزش عالی کشور ایران از توانمندی های بالقوه و بالفعل برای جذب دانشجوی خارجی بویژه با اولویت کشورهای منطقه و جهان اسلام و غیر متعهد ها برخوردار می باشد. طی سالهای اخیر فعالیتهای گسترده ای از طرف کشورهای همسایه با فعالیت های مستقیم کشورهای استکباری در جهت جذب دانشجویان خارجی بویژه ایران صورت پذیرفته است.

که از جمله می توان به ایجاد واحدهای دانشگاههای خارجی مانند
آمریکا، انگلیس، به ویژه کشورهای حوزه خلیج فارس، عراق،
کشورهای آسیای میانه، مالزی، هند اشاره نمود که در مقایسه با این
کشورها، جمهوری اسلامی ایران از توان بسیار بالاتری برخوردار
است.

طی سه دهه اخیر علیرغم توسعه آموزش عالی کشور به فعالیت درخور توجهی در توسعه آموزش عالی فراملی صورت پذیرفته است، به طوریکه بر اساس آخرین آمار، تعداد دانشجویان خارجی در داخل کشور (منهای دانشجویان و طلاب دانشگاه جامع المصطفی) حدود ۵۰۰۰ نفر نفر می باشد که به هیچ وجه عدد قابل توجهی نیست. اگر خواهان رسیده به وضعیت بهتری باشیم باید تا پایان برنامه پنجم (۱۳۹۴) در حدود ۲۰۰۰۰ نفر دانشجویان خارجی جذب شده داشته باشیم. به منظور نیل به این هدف نیازمند سیاستگذاری، برنامه ریزی هماهنگی با کلیه نهادهای ذیربط باشیم.

**به منظور گسترش توسعه آموزش عالی فراملی در این طرح به بررسی
موانع و ارائه راهکارهای مناسب می پردازیم.**

الف: داخل حوزه آموزش عالی

۱. عدم وجود معاونت بین الملل در ساختار دانشگاهی
۲. فقدان سیاستها، قوانین، مقررات و آیین نامه های شفاف و روان در حوزه آموزش عالی
۳. عدم وجود ردیف بودجه ای برای توسعه آموزش عالی فراملی
۴. اختیارات محدود دانشگاهها در توسعه آموزش عالی فراملی
۵. عدم وجود کارشناسان مسلط به زبانهای کشورهای مورد هدف جهت پذیرش و راهنمایی
۶. عدم وجود پرتال و وب سایت دانشگاهی به زبانهای مختلف بویژه زبان کشورهای مورد هدف
۷. عدم وجود سکونت گاهها، خوابگاهها و امکانات دانشجویی در سطح بین المللی

۸. عدم اعتماد بین ستاد و صف در آموزش عالی

۹. عدم همکاری بین صف ها (بین دانشگاههای کشور) در آموزش عالی (تشکیل کنسرسیوم)

۱۰. کمبود نیروی کارشناس و متخصص آموزش عالی در ستاد جهت رصد و تحلیل آموزش عالی به صورت مستمر

۱۱. عدم رتبه‌بندی (سطح‌بندی) دانشگاهها جهت واگذاری آموزش عالی فراملی به دانشگاه‌های برتر

۱۲. عدم تحلیل انگیزه دانشجویان جامعه هدف جهت تحصیل در ایران

۱۳. مشخص نبودن زبان تدریس و تعاملی: زبان ملی؟ زبان بین المللی؟ زبان جامعه هدف؟

۱۴. عدم مشروعیت و اعتبار مدرک دانشگاههای ایران برای سایر کشورها

۱۵. عدم استفاده تجارب صف (دانشگاهها: پیشگامان تعاملات) توسط ستاد (سیاست‌گذاران)

۱۶. ماموریت گرا نبودن دانشگاهها تا به امروز

۱۷. عدم استاندارد بودن پذیرش و طولانی شدن فرایند پذیرش به علت ناهماهنگی بین آموزش عالی و سایر نهادهای

کشوری (وزارت کشور و وزارت اطلاعات)

۱۸. عدم بازاریابی و تشکیل نمایشگاه در سایر کشورها جهت نشان دادن پتانسیل آموزش عالی ایران و جذب دانشجوی

از سایر کشورها (به لحاظ مذهبی و فرهنگی جمعیت شیعه جنوب لبنان، جنوب عراق، شمال افغانستان، بخشی از

بحرین، عربستان، کویت، پاکستان، هند، کشمیر می تواند به عنوان جامعه هدف مورد مطالعه قرار گیرد)

۱۹. عدم نیاز سنجی رشته های دارای متقاضی در سطح بین الملل و رشته های آینده

ب: خارج از حوزه آموزش عالی

۱. عدم توجه لازم مسئولین به مقوله آموزش عالی فراملی به عنوان یک راهبرد اساسی
۲. عدم اشاره قوانین و اسناد بالادستی به مقوله آموزش عالی فراملی به عنوان یک راهبرد اساسی
۳. عدم تعیین ردیف بودجه‌ای توسط نهادهای مالی و قانونی جهت توسعه آموزش عالی فراملی
۴. فقدان سیاستها، قوانین و مقررات در بین سایر نهادها بویژه در وزارت کشور و وزارت اطلاعات پذیرش دانشجو
۵. عدم هماهنگی بین وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با سایر دستگاهها جهت پذیرش دانشجو

پیشنهادهای برای توسعه آموزش عالی فراملی

۱. تدوین آیین نامه، قانون و ضوابط مشخص برای توسعه و گسترش آموزش عالی فراملی
۲. در نظر گرفتن بودجه مشخص و اعتبارات کافی برای توسعه و گسترش آموزش عالی فراملی
۳. ایجاد معاونت بین الملل در ساختار دانشگاهها
۴. هدفگذاری و تعیین اهداف و گام ها برای توسعه آموزش عالی فراملی
۵. استانداردسازی و کوتاه نمودن فرایند و زمان پذیرش دانشجو (حل مشکلات کنسولی، پذیرش و ویزا)

۶. استاندارد سازی و فراهم سازی امکانات و تجهیزات مناسب رفاهی و آموزشی در سطح بین الملل

۷. ایجاد وب سایت چند زبانه، ایجاد فرم های ثبت نام و پرسش و پاسخ آنلاین برای مراجعین به سایت، بکارگیری

کارشناسان مسلط به زبان و همچنین بازاریابی آموزش عالی

۸. تحلیل بازار آموزش عالی، تحلیل نیازها و انگیزه های متقاضیان تحصیل و جامعه هدف

۹. تشکیل کنسرسیوم متشکل از دانشگاههای دارای توانمندهای خاص

۱۰. دادن اختیارات لازم به دانشگاهها در زمینه تعاملات بین المللی و مبادلات دانشجو و استاد

۱۱. رعایت قوانین بین المللی و تفاهمات با هماهنگی شدن سیاستهای نظام و سیاستهای دانشگاهی

۱۲. توسعه آموزش عالی فراملی مجازی و الکترونیکی با محوریت دانشگاه پیام نور

۱۳. تحلیل فرصت ها با توجه به شرایط کشورهای همجوار

۱۴. بالا بردن توان رقابت با ایجاد رشته های خاص و منحصر به فرد با شناسایی رشته های مورد نیاز کشورهای مورد هدف

۱۵. انعطاف پذیری در پاسخگویی به تقاضاها

۱۶. شناسایی محدودیت های بین المللی توسعه آموزش عالی فراملی

۱۷. دسته‌بندی کشورهای هدف از نظر مذهبی، فرهنگی، مناسبات سیاسی، اقتصادی جهت تربیت نیروی انسانی آنها

(مذهبی و دارای جمعیت تشیع: لبنان، عراق، افغانستان، بحرین، عربستان، کویت، پاکستان، هند، کشمیر) (اقتصادی و

دارای منابع نفتی: عراق، بحرین، عربستان، کویت، امارات، قطر)

۱۸. تعیین زبان آموزش عالی فراملی

۱۹. برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی آموزش عالی در ایران

۲۰. برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی آموزش عالی در خارج از کشور جهت بازاریابی

۲۱. ایجاد رشته بازاریابی آموزش عالی در دانشگاه‌های ایران و حتی آموزش عالی فراملی

۲۲. مشخص نمودن ده دانشگاه برتر کشور و دادن امکانات و تجهیزات به آنها در سطح کلاس جهانی و تبلیغ و بازاریابی

آنها در شبکه های ماهواره ای، اینترنت و روزنامه های کثیرالانتشار جهانی

۲۳. ایجاد بنیاد دانش آموختگان غیر ایرانی

۲۴. ایجاد و دادن بورس های تحصیلی با اهداف شناسندن فرهنگ و تمدن ایران به جهانیان بویژه در کشورهایی که ایران

و اسلام در آنها وارونه جلوه داده شده است مثل: آمریکا، انگلیس، کشورهای حوزه آتلانتیک شمالی، استرالیا

۲۵. ترویج فرهنگ، تمدن، تاریخ، زبان، دین، علوم مختلف ایران

شیوه های آموزش عالی فراملی

۱. ایجاد دوره های مشترک با دانشگاههای معتبر خارجی

۲. ایجاد شعب دانشگاههای توانمند داخلی در خارج از کشور

۳. ایجاد دانشگاهها یا واحدهای بین المللی در داخل (مناطق

آزاد، مناطق مرزی یا سرزمین اصلی)

۱ – تعریف و ویژگی های دوره های مشترک با دانشگاه های معتبر خارجی:

تعریف:

عبارت است از ایجاد یک دوره در یک مقطع آموزش عالی با مشارکت یک دانشگاه یا مرکز

پژوهشی معتبر خارجی

تبصره:

دوره های مشترک با اولویت مقاطع تحصیلات تکمیلی خواهد بود. در موارد خاص برای

دوره های کارشناسی نیز قابل بررسی و اجرا می باشد.

ویژگی‌ها:

- ۱. با اولویت تحصیلات تکمیلی باشد**
- ۲. با مشارکت فعال طرف های داخلی و خارجی برگزار کننده باشد**
- ۳. دانشگاه های خارجی معتبر باشند**
- ۴. اعطای مدرک دانش آموختگی به صورت مشترک انجام گیرد**
- ۵. پذیرش دانشجو از طریق آزمونهای خاص انجام گیرد**
- ۶. میزان شهریه بر اساس قیمت تمام شده محاسبه و دریافت گردد**
- ۷. رعایت کلیه ضوابط و مقررات وزارت متبوع الزامی است**
- ۸. ارائه برنامه آموزشی به همراه پیش بینی بودجه و امکانات اجرای**
- ۹. رعایت و حفظ منافع ملی در انعقاد قرارداد دوره لحاظ گردد**

تعریف و ویژگی های ایجاد شعب دانشگاههای داخلی در خارج:

تعریف:

یعنی ایجاد شعبه یکی از دانشگاهها داخل کشور در خارج از کشور

ویژگی ها:

۱. دارا بودن توانمندی های لازم علمی، پژوهشی، مالی و اجرایی دانشگاه متقاضی
(سوابق و فعالیتهای آموزشی در زمینه مورد نظر، دارا بودن هیات علمی مورد نیاز، بودجه، امکانات و ...)

۲. داشتن برنامه آموزشی با دلایل توجیهی لازم برای ایجاد شعبه

تعریف و ویژگی های ایجاد دانشگاهها یا واحدهای بین المللی در داخل

(مناطق آزاد، مناطق مرزی یا سرزمین اصلی)

تعریف:

واحد بین الملل عبارت است از یک موسسه آموزش عالی که درصد قابل ملاحظه ای از

دانشجویان آن (حداقل ۳۰٪) خارجی باشند.

ویژگی‌ها:

واحد به سه شیوه می باشد:

الف: تاسیس یک موسسه، مجتمع، دانشکده و دانشگاه بین المللی با مأموریت های خاص (مانند دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) ایجاد دانشگاه بین المللی اسلامی ایران)

ب: ایجاد یک واحد آموزش عالی وابسته به یک دانشگاه داخلی در داخل سند بین المللی یا مناطق آزاد یا مرزی

تبصره: دانشگاههای مناطق مرزی می توانند به منظور جذب دانشجوی کشورهای مرزی خود نسبت به ایجاد واحد بین الملل در داخل دانشگاه خود اقدام نمایند.

دغدغه های آموزش عالی فراملی

■ رسالت ها، هدف ها و سیاست ها

■ کیفیت فرایند ها و بروندهای برنامه های آموزش عالی فراملی

■ ساختار مناسب برای ارزیابی کیفیت آموزش عالی فراملی